

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveta«

God. III. ~ Broj 1.

Ljubljana,
1. januara
1932.

Izlazi svakog četvrtka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6, telefon broj 2312' uprava u Narodnom domu, telefon broj 2543 - Ljubljana • Račun poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Poslanica svim bratskim društvima i četama za glavne skupštine

Braćo! Sestre!

Stupamo u Tyrševu godinu, kada će se meseca juna i prvih dana meseca jula održati u Pragu IX. svesokolski slet uz sudelovanje svih u Savezu Slovenskog Sokolstva udruženih sokolskih organizacija, a u proslavu stogodišnjice rođenja ustanovitelja Sokolstva — dra. Miroslava Tyrša. — Čehoslovačka Obec Sokolska, koja priređuje taj slet, provodi u punom jeku pripreme radove, kako bi joj bilo omogućeno da izvrši tu ogromnu zadaću. Na tisuće nesebičnih ruku prokušanih sokolskih radnika pri ustrajnom je poslu, tako da je sletu već sada u svakom pogledu obezbeđen najpovoljniji uspeh.

Slet će u svim svojim podrobnostima kao i po svojoj celokupnoj slici biti

najveličanstvenija manifestacija sokolske misli i slovenskog sokolskog bratstva,

koju je do sada video svet. Za slet opaža se kako sve to više raste zanimanje u svim slovenskom Sokolstvu po svim zemljama, a također i neslovenski narodi, među koje je već odavno prodro glas o idejnoj, brojačanoj i fizičkoj snazi Sokolstva, spremaju u Prag svoja odaslanstva, da tamo također i oni pridobiju nešto od toga, što je u Sokolstvu tako velikoga, lepoga i snažnoga, a što će se na praškom sletu pokazati u svoj veličajnosti.

Također i na naše jugoslovensko Sokolstvo otpada velik deo dužnosti i odgovornosti, da svojim učesćem u Pragu bude po količini, a još više po kakvoći, dostojni predstavnik

naše snage, naše sokolske i državljanske svesti.

Stupićemo pred lice zastupnika svega kulturnog sveta, da bi pridobili njegov pravilan i pravičan sud o svojim fizičkim sposobnostima i o svojoj moralnoj vrednosti, kojoj su prve izraz i slika. A u nepreglednom krugu braće i sestara, združenim u sletskim danima u Pragu iz svega sveta, hoćemo da se na svim nastupima i priredbama dostojno, samosvesno i ponosno borimo za ugled i čast svojih državnih boja, obnavljajući stare bratske i stvarajući nove prijateljske veze.

To hoćemo; hoćemo da učvrstimo stare temelje bratstva i da u korenu ojačamo tradicije, da — prožeti pomlađenim oduševljenjem — nastavljamo put sokolskih ideala i realne slovenske bratske uzajamnosti. Svi ti visoki ciljevi našega htenja ne poznaju smetnja ni prepreka, jer nas u radu na pobjedonosnom pohodu u svim dosadanjim borbama bodri naše prokušano geslo:

Bori se, ustraj, ne kloni!

Naše pripreme vrše se u dva smera: duhovno i tehnički. Samo tako dozreva harmonična celina zrelosti. Tehnički organi sa svim vaspitnim činiocima treba da paze, da ih vreme ne preteče! Ništa polovičarskoga, sve neka bude smišljeno i da upravo teži konačnom cilju! Odjekuje glas trublje i pozivlje na opću sokolsku mobilizaciju, koja će potresti i preplaviti svu bratsku Čehoslovačku Republiku i sve puteve i ceste do nje iz svih kontinenata! Na žalost, iz Jugoslavije neće tamo moći svi, koji bi hteli, ali u duhu hoćemo i moramo da svi prisustvujemo svim događajima, koji će se odigravati u kolevci svega Sokolstva, i naše zastave u ime svih nas pokloniće se geniju

dra. Miroslava Tyrša,

čija je idejna ostavština podala Slovenstvu tu milijonsku sokolsku armadu, koja budno stoji na straži slovenskih rodova po svim delovima sveta!

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije već je odredio, da se po svim našim jedinicama mora da proslavi stogodišnjica rođenja dra. Miroslava Tyrša. Svim bratskim jedinicama pak na raspoloženju je sve, što je potrebno za tu proslavu, koja ujedno u dospelosti svih pripreva za ovogodišnji praški slet ima da pretstavlja naše dozorenje. U tom radu treba da učestvuju svi pripadnici našega Saveza bez obzira na to, kome će biti omogućeno putovanje u Prag, a kome ne. Sva naša sokolska otadžbina mora da se razgiba u težnji, da bi se ojačala sokolska radinost, požrtvovnost i ustrajnost u malom i velikom, prema unutra i prema vani, zato se sve kategorije bratskih društava i četa moraju bez iznimke i oklevanja da odazovu općem i svakome upućenom zovu:

U vežbaonice — zbor!

I to ne samo radi sleta, već radi nas samih, koji svakog dana moramo biti pripravnici da, kako pojedinačno tako i celina, uvek i posvuda svojim uzornim životom i svojim poštenim, pozitivnim radom manifestujemo lepotu i dubinu sokolske ideje, koja hoćemo da preporodi i prožme sav naš narod u smislu kreposti i vrlina naroda visoko kulturnog, prodahnutog idealima čovečanstva, plemenitog u svojim težnjama, viteškog u ljubavi prema otadžbini, strogo uzgojenog u sokolskoj demokraciji, junački nepobedivog u borbi za pravdu i istinu, i skromnog u svim svojim zahtevima i potrebama, pripravnog na svaku nacionalnu i otadžbeničku žrtvu!

To hteti najviše je, što možemo, to je sve, što hoćemo!

Zato još jedanput i uvek: u vežbaonice — zbor! Ne samo u vežbaonice u užem značenju te reči, ne samo među četiri stene, već u

svu širinu i daljinu naše otadžbine, jer je ona naš zajednički jugoslovenski sokolski dom! Ta otadžbina hoće da nas ima; ona nas zove, jer smo joj potrebni. Svesni smo, da je svaki, koji se nalazi u našim redovima, deo naroda, kome je otadžbina svojina; da je svaki gradiatelj njene budućnosti; da je svaki kovač čeličnog, neprobojnog štita njene samostalnosti, časti, obrambene sile i slobode! Ne priznajemo jednakopravnosti s nama nijednom životu, koji zapljuskuje tajnim, mutnim valovima i koji se pretače izvan nas ili skriveno o nas udara i navaljuje na jedinstvenost, jednakomišljenost i homogenost Jugoslovenstva; jer ko beskompromisno i nesebično vrši dužnosti državljanina, ima pravo da zahteva, da se njegov rad poštuje i uvažuje i da se slobodnom razvoju toga rada, iz neprijateljstva prema nama ili iz nerazumevanja naših zadataka, ne postavljaju zapreke.

Mi hoćemo slobodu u radu i hoćemo potpunu neodvisnost i čistoću sokolske ideje!

Taj poglaviti zahtev prava egzistence i životne snage našega Sokolstva mora biti najpre, najdublje i neprestano u mislima i delima svih naših upravnih i tehničkih činioca u Savezu, župama, društvima i četama: pogledi na celinu, zapostavljanje vlastite osobe, potpuno izlučenje vlastitih ambicija i osobnih koristi, uzvišenost nad nestalnošću i promenljivošću dnevnih događaja i potresa, apsolutna iskrenost i vernost u izvršavanju dobrovoljno preuzetih dužnosti! U tim zahtevima nema iznimke, protiv njih nema protivljenja. Uzori moraju da budu! Uzori postoje!

Ljubomorno, upravo pedantno gledajmo, da nam nijedna sila izvan nas ne ruši u ogromne opsežnosti zamišljeno i zasnovano zdanje Jugoslovenstva i Slovenstva, koje je u počecima svog silnog rasta, a da nas same pak u jasnom pojmovanju i najstrožem prosuđivanju svojih zadataka i dužnosti ne zatruje nikakav otrov, naperen, hotimice ili nehotice, od bilo koje strane zdravlju naše sokolske duše!

Sokolske zastave — svetle, silne i ponosne — viju se nad svom našom otadžbinom! U vežbaonice — zbor! Sreća gore! Oči u daljine! Pred nama je slovenski sokolski Prag! S nama je otadžbina!

ZDRAVO!

Beograd, 1. januara 1932.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije

Novogodišnja poslanica ČOS

U današnje mračno, teško ali i istorijsko važno doba navršava se 100 godina otkada se rodio jedan od buditelja i tvoraca slobode čehoslovačkog naroda, dr. Miroslav Tyrš. To zvuči kao glas sudbine, da Tyrševa godina nastupa u doba puno nevolja, jer je Tyrš bio onaj, koji je tada svom potlačenom čehoslovačkom narodu stavljao kao primer mali ali uzoriti helenski narod, ukazujući na uzroke koji su taj narod doveli do vrhunca tadašnje civilizacije, do punog rasvata sviju snaga i sposobnosti te do uspešne obrane slobode.

U Tyrševom pojmovanju života i društva nalazimo i leka današnjem dobu kao i saveta, što treba da se dalje učini:

»Opći je znak bolesnog i nevaljalog društva, da se proširila sebičnost i da u društvu prevladava laž, koja obmanjuje samu sebe. Tamo pak, gde je jezgra života zdrava, tamo je celina iznad svega, tamo nema mesta izdaji, nemaru ili kukavičluk, koji se brine samo za ličnu korist i vlastitu sigurnost, a u odlučnom času ruši sve što je plemenito; samo tamo, gde je jezgra života zdrava, ne može da bude nikoga, koji bi nesmiono i izdajnički otpustio, samo tamo je moguće da ceo narod stoji kao jedan muž i da u borbi izdrži kao junak, o čiji se oklop napokon lome ubilački mačevi. Oružje u svaku ruku! Na oružje! Sto i tisuću puta treba ovo ponoviti! Ali pak oružje je junačkog duha i muževnosti u punoj meri. Ko se odluči da u ratu spašava svoj narod, taj mora već u doba mira paziti, da se u narod ne uvuče pokvarenost, taj mora da plamenim mačem uništava i rasterava vampire i vukodlake. To neka nam bude zvezda vodilja našeg rada, našeg verovanja i naš najviši zavet života!«

Sokolstvo sledeći poruku svog osnivača već kroz 70 godina uzgaja svoje pripadnike u požrtvovnom radu za korist celine i u potpunoj telesnoj, duševnoj i moralnoj savršenosti, a to na slobodan i dobrovoljan način, u bratskoj ljubavi i slozi, podređujući interese pojedinca koristima narodne celine. Slika uzgojnih puteva i rezultat sokolskog rada ukazaće se na IX. svesokolskom sletu u Pragu, koji se priređuje u proslavu dra. Miroslava Tyrša, uz učesće Saveza Slovenskog Sokolstva.

velikom radu uspeti samo oni, čiji život počiva na moralu, zdravlju, ekonomičnosti, bratstvu i ljubavi. U današnje doba slet ima skoro svoj istorijski značaj, sličan značenju događaja grčke iz istorije, na koju je Tyrš pokazao prigodom prvog svesokolskog sleta ovim rečima: »Kada je Kserkses na čelu perzijskih armija preko Helesponta došao u Grčku, silno se začudio tome, da su Grci u tako opasno doba priredili svoju olimpijadu. Jedan od njegovih savetnika pak kazao mu je: »O jao nama kralju, što si nas poveo protiv ovakvih junaka, koji se međusobno ne fakmiče za bogatstvo, već za vrline i koji više cene muževnu snagu od blaga čitavog sveta!«

Ovakovo značenje treba da ima i IX. svesokolski slet; ovo neka bude smisao njegovog priređivanja i razlog, zašto je njemu posvećen sav naš mnogostrani rad.

Na taj rad i na uspeh toga rada, na sve velike priredbe i svečanosti, pozivamo najsrdačnije svakoga bez razlike.

Vodeni složnim i oduševljenim radom za visoki cilj, vodeni jakim samopouzdanjem i nadom, da nas ovo teško doba sve udruži u zajednički savez pun poverenja u pozitivne vrednote našeg nacionalnog karaktera, uvereni smo, da će naš rad uspeti, a što još više znači da će nam poći za rukom da pokažemo narodu način, ne da bi časomice zaboravio na krizu i bedu, već da bi se toga trajno otresao i nad tim izvoštio pobjedu.

Tamo se okreće svet, gde se upregnu sve sile!

Zdravo! — Na zdar!

Pretsedništvo Čehoslovačke obce sokolske i Izvršni odbor IX. svesokolskog sleta u Pragu.

Srećnu

Novu

godinu!

Svim našim preplatnicima, oglasivačima, saradnicima i prijateljima našeg lista čestitamo srećnu Novu godinu!

Uredništvo i uprava

Plakat IX. svesokolskog sleta u Pragu 1932. Izradio prof. Maks Švabinsky

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Iz sednice Saveza Slovenskog Sokolstva

U vezi sa našim izvještajima o Savezu Slovenskog Sokolstva dodajemo, da se je odmah nakon izvještaja tajnika održala daljnja temeljita debata o bugarskim Junacima, koji će se kao gosti pozvati na svesokolski slet. Utvrđeno je bilo također, da je u Bugarskoj neka druga organizacija dobila ime Soko, a koja se ne bavi telesnim uzgojem. S time se je također i položaj u pogledu prijema bugarskih Junaka u Savez Slovenskog Sokolstva potpuno izmijenio, ne obazirući se na događaje, koji su se zbili lanjske godine prilikom bivanja Junaka u Veneciji. Nadalje se je govorilo o ukrajinskom »Sokilu«, koji namerava po ruskom uzoru ustanoviti savez rusinskih zagraninih sokolskih društava. Rešenje toga pitanja pak odgodilo se je dok se taj Savez ne ustanovi. Na svesokolski slet biće pozvani kao gosti svi članovi Međunarodne gimnastičke federacije.

Starosta br. dr. Scheiner izrazio je br. Zamoyskome zahvalu za zastupanje Saveza SS prilikom raznih telovežbačkih svečanosti u inostranstvu; isto tako izrečena je zahvala i br. dr. Starzinskome, pretsedniku američkog slovenskog Sokolstva i starosti Saveza poljskog Sokolstva u Americi za zastupanje prigodom proslava u počast generala Pulawskoga.

Razgovor se je vodio i o prinosima članova Saveza Slovenskog Sokolstva za ovu organizaciju, koja sada nema nikakvih prihoda. Zaključeno je, da svaka učlanjena organizacija za svakog svog člana plaća blagajni SSS po jednu češku paru. Kao osnova uzelo se je stanje Saveza po statistici iz godine 1931. Nadalje je primljen predlog poslovođećeg zamenika načelnika SSS br. Hellera, da se pozove umetnike svih u Savezu učlanjenih naroda, da bi izradili nacrt diploma, koje će se podeliti takmičarima pri takmičenjima SSS.

Pri zaključku sednice br. Gangl srdačno je čestitao starosti SSS br. dr. Scheineru u ime sokolskih organizacija njegovu sedamdesetogodišnjicu.

Naredna sednica Saveza SS održaće se u Pragu prigodom svesokolskog sleta 1932. godine.

Smučarska takmičenja Saveza Slovenskog Sokolstva

U okviru priredaba svesokolskog sleta u Pragu spadaju također i V. smučarska takmičenja ČOS, koja su vezana sa smučarskim takmičenjima Saveza Slovenskog Sokolstva. Takmičenja će se održati od 3. do 6. marta 1932. god. u Strpskom Plesu, u Visokim Tatrana, na teritoriji Sokolske župe Podtatarske Hviezdoslavove, koja je po nalogu ČOS preuzela čitavu organizaciju ovih takmičenja. Raspored po dosadanjim dispozicijama obašize: 3. marta u 9 sati izjutra start za smučanje na 50 km; 4. marta popodne zbor članova sa startom u 14 sati; 5. marta takmičenja članova na 18 km i članica na 8 km i 6. marta pre podne skokove na Jarolimkovom skalalištu, a popodne zbor članica. Prijave za takmičenja SSS moraju biti dostavljene do konca decembra 1931. Koliko nam je poznato, pored čehoslovačkog i jugoslovenskog Sokolstva, ovim takmičenjima učestvovalaće također i poljsko Sokolstvo, koje smučarstvo gaji već duže vreme i to sa lepim uspehom. Računa se, da će na tim takmičenjima, pored priličnog broja takmičara, biti i oko 2000 posetilaca. Podtatarska župa svestrano će se pobrinuti za sve u pogledu hrane i nastambe u dovoljnoj meri.

Tyršev tečaj ČOS

U Tyrševu jubilarnu godinu stupa čehoslovačko Sokolstvo priređivanjem dvodnevno Tyrševog tečaja, koji će se održati 9. i 10. januara u Tyrševom domu u Pragu. U tečaju među predavačima nalaze se čuveni profesori univerziteta: dr. Karel Borovička, dr. Josef Kral, dr. Zich, dr. František Zakavec, dr. Jan Uher i dr. Karel Weigner. Teme predavanja sledeće su: Tyrš u našem pokretu, Tyrš u svojoj dobi (političar), Filozofski, sociološki, estetski i pedagoški pogledi na Tyršev rad itd. Zaključno predavanje nosi naziv Tyrševa poruka. Na tečaju biće zastupane sve župe ČOS, a Savez Sokola kraljevine Jugoslavije poslaće u tečaj br. Janeza Poharica.

I muško članstvo ČOS vežbaće preko radia

Kako smo već izvestili, nameravalo se je prvotno da se u prostim vežbama poučavaju preko radia samo članice. Praški radio-žurnal sporazumno se je sad s muškim načelništvom ČOS, da će jedanput na tedan pren-

šati također i vežbe muškog članstva, da se na taj način i kod članova postigne jedinstvena uvežbanost te izvanredno važne točke sletskog programa. S tim predavanjima Praški radio-žurnal počeo je 22. decembra pr. godine.

Posle Nove godine nastaviće načelništvu ČOS uvežbanje sletskih vežbi putem radio stanice Prag. U nedelju 3. januara održaće se čas ženskog naraštaja, u ponedeljak 4. januara u 22 sata čas članova, a počam od 13. januara prenosiće se pojedini vežbački časovi stalno svake srede od 11:15 do 22:45. Nakon vežbačkog sata javljaće se uvek najnovije sletске vesti.

Uzorni sokolski radnik

U Plznu živi jedan od najstarijih aktivnih sokolskih radnika br. Jan Bečvař, koji je nedavno prešao svoju 70. godinu, ali još uvek redovito i ustrajno vežba u sokolskoj vežbaonici. Br. Bečvař član je Sokolskog društva Plzenj I. neprekidno 46 godina. Najvažnije je pak to, da je učestvovao na svim javnim nastupima svoga društva, okružja, župe i također na svim svesokolskim sletovima, ne kao gledalac, već uvek kao aktivni vežbač. Još i danas taj vanredno marljivi i požrtvovni brat član je prednjačkog zbora i vodnik vrste.

Sokolski slet u Los Angelesu

Čehoslovačka sokolska župa na Pacifiku namerava da za vreme olimpijade u Los Angelesu, svojem sedištu, priredi veći sokolski slet uz sudelovanje čehoslovačkog, poljskog i jugoslovenskog Sokolstva u Americi. Priredba će se, kako je predviđeno, održati od 8. do 12. augusta.

Čehoslovačko američko Sokolstvo na IX. svesokolskom sletu

Savez čehoslovačkog Sokolstva u Udruženim Državama Amerike raspisao je natečaj za sastav prostih vežba, koje će se izvoditi na svesokolskom sletu u Pragu. Iz natečaja vidi se, da se na sletu namerava nastupiti s posebnim prostim vežbama, koje će zajednički izvoditi muško i žensko članstvo. Konačno su predviđeni i nekoi nastupi na pojedinim akademijama.

Vrstia braće Hudeca

Na takmičenjima za svetsko prvenstvo u Parizu, koje je prilikom proslava svoje 50godisnjice priredila Međunarodna gimnastička federacija, br. Anton Hudec, član čehoslovačkog Sokolstva, postao prvak sveta. Međutim, biće zastalno zanimljivo da se navede, da br. Hudec ima više rođene braće, s kojima sačinjava jednu nerazdruživu telovežbačku izabranu vrstu više kategorije pod vodstvom svog najstarijeg brata Vavla. Kako javljaju brnske »Lidove Noviny«, pred kratko vreme ta je svojevrstna vrsta nastupila na priredbi Sokolskog društva Orlov i naravno zadržila gledaoce svojim uspesima u vežbama na spravama i u prostim vežbama. Vrstu sačinjavaju petorica braće Hudeca, a prvak sveta je među njima najmlađi.

70 godišnjica brata dr. J. Čížeka

Starosta Podkrkonoške župe br. dr. Josip Čížek slavio svoju 70godisnjicu i 44 godišnji rad u Sokolu. Tom prilikom priredila je župa 20. decembra stafetna takmičenja sa četiri kraja svojega područja do sedišta župe u Nachod, gde jubilarac i živi. Župa, koja ima 11 okružja, organizovala je celu priredbu upravo srećno i na način, da su stafete protekle svih 11 okružja. Brat dr. Čížek bio je pre rata član uprave Saveza Slovenskog Sokolstva, a kao starešina župe radi već od godine 1903.; član je naravno također i odbora ČOS, a za razvoj Sokolstva pod Krkonošama stekao je izvanredno velikih zasluga.

Iz poljskog Sokolstva

Poslednji zaključci pretsedništva Saveza poljskih sokolskih društava donasaju nekoliko novosti. Tako je bilo zabranjeno svim društvima da bez dozvole i odobrenja Saveza i župa grade svoje domove, ako nemaju potpuno utvrđen finansijski program za pokriće troškova oko gradnje. Nadalje se je izdale upute, kada sokolske zastave odaju počast. — Iduće godine održaće se slet Sleske župe u Černovicama, dok će se veća priredba Pomorske župe održati u Gdynji. I na sletu u Pragu učestvovalaće poljsko Sokolstvo u većem broju, te će ujedno poslati iz svake župe po jednu uzornu mušku i žensku vrstu.

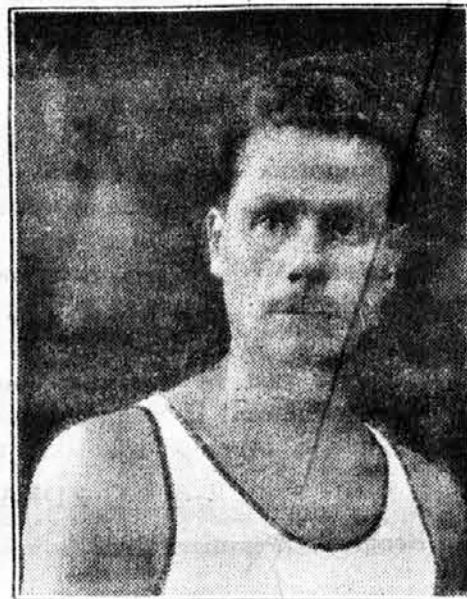
Iz lužičko-srpskog Sokolstva

Veliku uzgojnu vrednost lutkovnog pozorišta za decu spoznalo je također i lužičko-srpsko Sokolstvo, te se

nekoje njegove jedinice bave mišlju da ustanove pozorišta lutaka, prilagođena tamošnjim prilikama. — U poslednje vreme digle su se nekoje saksoneške župe nemačkih turnera protiv lužičkog Sokolstva, jer dobro znadu, kako Sokolstvo pozitivno i konstruktivno deluje na izgradnji bolje budućnosti lužičkog naroda, kolje najpre treba učvrstiti nacionalnu svest i podati mu novog poleta za nacionalne ideale. Turnerstvo, koje je svojedobno pre osnivanja sokolskih društava preplavilo svu Lužicu, u poslednjih deset godina izgubilo je mnogo na terenu i radi toga diže svoj glas protiv Sokolstva. Činjenica je naime, da je većina članstva u Turnvereinima lužičko-srpske narodnosti, a koje je vodila šaćica Nemaca. Uzgojni uspesi i samosvest Sokola uplivala je u velikoj meri na tako reći zasuznjene sunarodnjake, koji su zatim počeli da nemačkim društvima okreću leđa i da pristupaju u sokolske jedinice. Posve je naravno, da su Sokoli reagirali na te turnerske napadače u svojim listovima te svome narodu razjasnili gledište, da oni poštuju nemačku republiku, ali pak da se nikako ne mogu zauzimati za ponemčavanje svoga naroda

Jubilej brata Jana Fazanowicza

Načelnik Saveza poljskog Sokolstva br. Jan Fazanowicz, iz Poznania, ponovno je izabran na poslednjem sednici Saveza za saveznog načelnika na daljnje tri godine. Tom prilikom br. starosta Zamoyski izručio mu je u ime Saveza spomen-plaketu za njegov uspešni 25godišnji rad u Sokolstvu. Velika zasluga brata Fazanowicza je u

Brat Jan Fazanowicz, načelnik poljskog Sokolstva

tome, da je u poljsko Sokolstvo uveo Tyršev sokolski sistem i tako približio tu moćnu organizaciju u pogledu provadanja sokolskog uzgoja ostalom Sokolstvu. Plodovi njegovog rada videli su se na poslednjim sletovima u Varšavi i u Poznaniu, a naročito će se pokazati na idućem sletu Pomorske župe u Gdynju, koji će se održati 1932. godine. Brat Fazanowicz je već više puta imao prilike da sa svojim Sokolima nastupi i u našoj zemlji. Posetio nas je prilikom svesokolskog sleta 1922. u Ljubljani, pa na raznim pokrajinskim sletovima i na svesokolskom sletu u Beogradu 1930.

Kurs poljskog jezika

»Poljsko-jugoslovensko društvo« u Zagrebu objavljuje ovaj poziv:

Ko je Sloven, taj uči kod nas jedan od severnih slovenskih jezika. Sokoli imaju Slovenstvo u jezgri svoje sokolske misli. Oni moraju da uče slovenske jezike.

Naši lečnici, inženjeri, veterinari itd, stvaraju sveslovenske saveze. Oni trebaju da posvećuju pažnju slovenskim jezicima.

Interesi naše rivijere traže da učimo severne slovenske jezike.

Poljski jezik jedan veliki slovenski jezik, jedini između slovenskih jezika, kojemu je neprekinuta sjajna literarna, kulturna tradicija od srednjeg veka do današnjih dana.

Poljski jezik nije nikada umirao, zato nije nikada trebao istom da se pripraviti.

Poljski jezik već i na velikim internacionalnim većanjima, kao što su većanja Lige Naroda, priznat kao jedan od jezika, u kojima se može govoriti.

Poljski jezik danas tamo predstavlja Slovenstvo.

Pa i Poljski samoj se polako priznaje karakter velevlasti.

Uvažujući sve to otvara »Poljsko-jugoslovensko društvo« u Zagrebu ove zime kurs poljskog jezika (eventualno dva; jedan za početnike, jedan za naprednije) te pozivlje članove i nečlanove, koji imaju dobru volju da se jave za taj kurs i to do 31. dec. 1931. na naslov potpisanog pretsednika ili tajnika.

Prof. dr. Fr. Hešić (Zagreb, Univerza), pretsednik.

Dr. A. Štulhofer, advokat (Zagreb, Trenkova ul. 5, tajnik).

Sokolska radio-predavanja

Sledeća sokolska radio-predavanja drže se (radio-stanica Beograd): dne 1. januara o. g. predaje br. dr. I. Pavlas o temi: »Sokolstvo i vera«; dne 8. januara o. g. predaje br. dr. S. Aleksić o temi: »Eugenika u Sokolstvu«.

Predavanja održavaju se svakog petka od 20. do 20.30 sati.

Sokolski radio-tečaj češkog jezika

Brat prof. Bogoljub Krejčik otpočinje svoj kurs češkog jezika preko radio-stanice Beograd dne 1. januara o. g., a daljnji časovi održavaće se svakog utorka i petka. Časovi počinju u 7 časova uveče.

Učitelj kao sokolski vaspitač

Jugoslovensko Sokolstvo, organizovano u Sokolu kraljevine Jugoslavije, pokazalo je za ncpuve dve godine svoje aktivnosti u novoj svojoj formaciji ogroman porast, postigavši bezmalo zavidnu brojku od četvrt miliona pripadnika. Uporedimo li sadašnje stanje sa onim od 1929. (72.806), vidimo da se celokupni broj članova, naraštaja i dece više nego utrostručio!

Iako nas ovaj porast ispunjava radošću i diže veru u sokolsku misao i sopstvenu snagu, mi Sokoli svesni smo toga da priličan broj naših pripadnika, sem sokolske legitimacije i više-manje uredno plaćene članarine, jedva šta drugo vezuje za veliku našu sokolsku porodicu; da brojka u Sokolstvu nije sve i da su ti uspesi u izvesnom svome delu samo prividni. Mi vidimo da je naše Sokolstvo otišlo u širinu, da ono postepeno osvaja i naše najšire narodne slojeve, naročito hvata korena i u našim selima, ali da smo mi, zapravo, tek na početku svojga pravog sokolskog rada i da sada pred nama stoji veliki zadatak: da u to do velikih razmera naraslo sokolsko telo udahne pravi sokolski duh, da uz fizičku snagu, koju pretstavlja brojka, stvorimo snagu moralnu, koju pretstavlja ideja.

Dve su tačke gde treba udariti sokolskim pijukom, dve su poljane na kojima treba duboko zaparati sokolsku brazdu i posejati zdravo seme sokolske misli: naše selo i naša otadžina.

Tu nas čeka glavni posao, tu moramo uložiti glavni trud, tu se na nas smeši jedina prava pobeđa.

Na tome putu do izvora svoje prave snage susreće se Sokolstvo sa učitelstvom, sa učiteljskim staležem kao pravim i prirodnim svojim saradnikom.

Nisu to samo državni zakoni ni ministarske naredbe, nisu to samo sokolske rezolucije koje nas dovode zajedno, već je to uzvišenost učiteljskog poziva i uzvišenost sokolskog cilja, zajednički unutrašnji glas, duboko unutarne osećanje zajedničkih naših zadataka koji nas upućuje jedne na druge, koji nas dovode na jedan zajednički posao, na posao najdostojniji ljudske aktivnosti i delatnosti, posao na stvaranju harmonično razvijenog, telesno zdravog i snažnog, nacionalnim gradanskim i socijalnim vrlinama ukrašenog, savršenog čoveka!

Žil Pajo, dajući savete i praktična uputstva nastavnicima i nastanicama pre ulaska u javni život, na jednom mestu veli: »...Ukratko, izabriti nastavnički poziv znači postati »vaspitač« jednoga sela ili jedne opštine. Nastavnici, dostojan toga imena, pojmi veličinu svoje dužnosti: on sam treba da daje primer najpotpunijeg moralnog savršenstva, da bude kvasac koji će u dečjim i mladičkim srcima izazvati vrenje i raščeneje ideja i osećaja čovečnih, osećaja koji će ugušiti životinjsvo s njegovim niskim sklonostima...«

Neka svaki nastavnik i svaka nastavnica u svome selu uloze trud koji će doneti sjajnu žetvu bogatstva, zdravlja, snage, pregoštva, znanja i uzajamne ljubavi.

I naše Sokolstvo ma iste poglede o zadacima našeg učiteljstva. Ono vam, draga braćo i sestre, upućuje isti apel, ono vam preko zamenika saveznog starešine, brata Đure Paunkovića otvoreno izjavljuje: »Ne samo da nam je teško i gotovo nemoguće zamisliti bez vas naš rad među sokolskim podmlatkom našim, nego nam je bez vas nemoguće uopšte zamisliti naš rad na selu.«

I doista, u kulturnom podizanju našeg sela i u vaspitanju naše omladine u duhu nacionalnom, gradanskom i socijalnom, Soko i škola imaju presudnu ulogu, i od njihovog zajedničkog i sporazumnog rada ovisi u glavnom sve. Zadaci Sokolstva i škole u tom pogledu se ne samo uzajamno upotpunjavaju, oni su upravo istovetni, jer se svode na istu osnovnu klasičnu, po njihovom zajedničkom preteči, Janu Amosu Komenckome, toj grandioznoj ličnosti 17. veka, obnovljenu istinu: da zdrav duh može biti samo u zdravom telu, da vaspitanje, ako hoće da bude potpuno, mora da na jednak način obuhvati obe strane čovekova bića, u fizičku i moralno-intelektualnu.

* Ovo predavanje održano je na zajedničkoj skupštini J. u. u. društva za grad Novi Sad i srez novosadski 26. novembra 1931.

** Žil Pajo: Saveti i praktična uputstva nastavnicima i nastanicama pre ulaska u javni život, str. 161. do 162.

Harmonija duše i tela, to je naš zajednički opšti cilj i njezino ostvarenje naš zajednički opšti zadatak.

Postavlja se pitanje: na koji način treba da učitelj učestvuje u sokolskom radu, na koji način treba da svoju nastavničku aktivnost ukopča u okvir i težnje našeg nacionalnog Sokolstva?

Rad učitelja i njegova saradnja treba da se kreću u dva pravca, njegova sokolska aktivnost treba da se podjednako razvije na dva mesta: u školi i u sokolani.

Po nastavnom planu gimnastika, telesno vežbanje je sastavni deo obuke u osnovnim školama. Propisano je također da se ona ima vršiti po Tyrševom sistemu. Mnogi misle da je učitelj, vršeći savesno ovu školsku gimnastiku, od svoje strane dosta učinio za Sokolstvo da se s time njegova saradnja sa potonjim iscrpljuje. Susrećemo se čak i s takvim mišljenjem da učitelj uopšte i ne treba da radi u samoj sokolskoj organizaciji, u sokolskom društvu, nego da ceo svoj rad skoncentriše u samoj školi i da onde razvija sokolsku misao na taj način što će od sokolske dece obrazovati t. zv. školske čete. Ovakvo shvatanje je u osnovi pogrešno, ne samo jer vodi do stvaranja nekih zasebnih sokolskih formacija, koje ruše jedinstvo sokolske organizacije stvarajući neke staleške oblike, već i iz čisto psiholoških i vaspitnih razloga.

Dete polazi školu pod moranje, po sili zakona, i zato dete koliko god ono rado išlo u školu, po pravilu, oseća polazjenje škole kao obavezu, kao neki teret. I telesno vežbanje u školi i s njime skopčano vaspitanje, pa makar se ono vršilo i u školskim četama, osećice ono također kao neku nametnutu obavezu, kao neko prisiljavanje, kao teret.

Glavna moralna snaga Sokolstva, njegovo najjače vaspitno dejstvo leži baš u njegovoj dobrovoljnosti, u činjenici da je Sokolstvo slobodna organizacija privatne inicijative, u koju svako ulazi dobrovoljno, po slobodnoj svojoj odluci i sa dragovoljnom žetvom da svoj život, i privatni i javni, utemelji na sokolskim načelima i u duhu sokolske ideje.

Tu slobodu mora imati i dete. Ono se ne sme silom primoravati u Soko, ne sme ga se terati da se potični sokolskom vaspitanju; želja za Sokolstvom treba da se u njemu razvije spontano. Tu se sada pojavljuje prva uloga učitelja u njegovoj saradnji sa Sokolstvom. On će, pre svega, odmah od prvog početka čim dete stupi preko školskog praga, nastojati da se u dečjoj duši slije u jedno pretstava lepoga i uzvišenoga sa pretstavom Sokola. On će detetu njegovim jezikom iz narodnih pesama pričati o ptici — sokolu i junaku — Sokolu kao simbolima hrabrog, otvorenog, smelog, istinoljubivog i pravdoljubivog, i postepeno u njemu razvijati osećaje etičke vrednosti koju je narodna duša na usta guslara nerazdruživo vezala sa imenom sokola. On će detetu kad učini kakvo dobro delo, kad pokaže uspeh u nauci, kad pomogne svome drugu, kad rekne istinu pa makar ga ona i kazne stala, da je »pravi Sokol«, da tako radi pravi Sokol, a kada šta ružna učini, kada slaže, kada ne nauči zadatak, kada se zadoeni u školu, kada ne pazi šta mu se govori, pokaraće ga rečima da tako ne radi Soko i da nje dostojan toga imena sve dok se ne popravi.

Kad učitelj ovaj duševni proces izvede kod deteta, onda je svršio jedan pozamašan posao u sokolskom i moralnom vaspitanju njegovu, onda mu je već pokazao put u sokolanu i dao potstrela da na taj put pođe. Ali, učitelj treba da učini još nešto. On treba da prikaže detetu Sokolstvo i sokola kao pravo dečije carstvo. Opisujući mu život u Sokolu dete treba da oseti da je onde vedro, veselo; da ga onde čekaju prave dečije radosti; da je onde puno sunca, vazduha i zelenila, da je onde puno igre i pokreta, i da im se onde sve to daje samo pod jednu cenu, da se za sve to od njih traži samo jedno: da budu poslušni, vredni, čestiti i valjani.

Radeći ovako u školi, učitelji postaju najefikasniji i najbolji saradnici Sokolstva, postaju vredni sejači sokolske misli na najlepšoj nivju: na cvetnim poljanama čiste dečije psihe. Ne zapovest, ne naredba, već blaga i dobra reč, puna ljubavi i zanosa, zapanjuje u dečjim dušama kandido božanske težnje za dobrim, plemenitim i uzvišenim, težnje za stalnim usavršavanjem. (Nastavak na str. 4.)

Brat dr. Jindřich Vaniček

Prilikom njegove sedamdesetgodisnjice

Godina 1862. dala je Slovenima Sokolstvo, a Sokolstvu njega, koji je decenijama i još uvek ideal savršenog Sokola-vežbača i načelnika, čoveka, koji je svojom ustrajnošću, jakom voljom i energijom, koja nikada ne otstupa od određenog pravca, vanrednim znanjem i sposobnostima doveo Sokolstvo do današnje zavidne visine. Na dan 1. januara 1862. rođo se on, koji je vodio Sokolstvo na pobjede u međunarodnim takmičenjima i tako Sokolstvom i njegovim sistemom upoznao svet, preko Sokolstva i s čehoslovačkim narodom, a indirektno pak i s ostalim slovenskim narodima. Zbog toga nastupajuća godina ne može biti samo posvećena proslavi 100-godišnjice rođenja osnivača Sokolstva, velikog našeg genija dr. Miroslava Tyrša, ni samo proslavi 70-godišnjice Sokolstva, nego nam je i dužnost, da se i mi jugoslovenski Sokoli sa velikom i bratskom zahvalnošću i sa iskrenim željama setimo 70-godišnjice brata dr. Jindře Vanička, bivšeg načelnika ČOS, koji je još i danas — iako teško bolestan — načelnik Saveza Slovenskog Sokolstva.

Pored Tyrša, brat dr. Vaniček dao je Sokolstvu najviše, i kao načelnik, bilo društveni, župski ili savezni, i kao voda-tehničar i kao uzgajatelj bezbrojnih sokolskih prednjaka i radnika; jer je ono, što je Tyrš osnovao i ostavio u zanimljivo, razvio, usavršio i doveo do potpune pobjede. Nije dao Sokolstvu samo svoje ogromno znanje, sve svoje neiscrpne snage i stvaralačke sposobnosti, nego i svega sebe. Po svom karakteru do skrajnosti dobar, mlo, ljubazan i poverljiv kao dete, u sokolskoj dužnosti bio je strog, neumoljiv prema svakom, a i prema sebi, beskompromisan u čistoći ideje i ciljeva, a pri svemu tome i unatoč svog odličnog položaja uvek skroman, katkad u pogledu svoje osobe možda i previše. Po svemu dakle uzor čoveka i Sokola. Sokolsko načelo: »Većito nezadovoljstvo sa postignutim uspesima« i »Nikad ni koraka nazad, nego uvek napred!« bijaše mu od dana stupanja u sokolske redove geslo njegovog rada u Sokolstvu, a i njegovog privatnog života. Zbog tih svojih vanrednih vrлина bio je voda, čijeg ime ne samo da privlači tolike hiljade, nego još i danas znači paru; bio je voda, čija ličnost očarava mase Sokola; bio je voda za kojim bi svako pošao makar na kraj sveta i za kojeg bi čovek dao sve. Toliko je bliz svojoj sokolskoj braći, toliko ga vole, da ga drukućije ne zovu nego »naš brat Jindra«.

Brat Jindra pak ne pripada samo braći Čehoslovacima, već je i naš; on pripada svima, a opet najmanje sebi; on je sokolski u najširem smislu reči. Njegovi su nazori jaki, ubedljivi, sigurni i nepromećljivi i po njima on ravna svim svojim životom, kojim je pošao laganim ali čvrstim i ravnim korakom. I sa svog puta, kojemu je već od mladosti udario pravac, nikada ne odstupa; u najtežim momentima ostaje miran i nepokolebiv. Malo govori, ali ono, što reče, važi; njegova reč ne znači puko obećanje, već gotov čin. On kao da nije čovek u običnom smislu reči, nego mnogo više, personifikacija rada, simbol Sokola. Brat Jindra je samo jedan i među Sokolima, možda, nema mu ravnog. Sada pak, kad je zli usud sprečio brata Jindru u nadaljnjem njegovom radu, teži nas činjenica, da oni, koji ga nasleduju, dolaze iz njegove škole i da nose u sebi pečat i vidan znak njegovog uzgoja, imajući uvek pred očima svetao primer svog velikog učitelja.

Kao jedanaesto i poslednje dete brat dr. Vaniček rođio se 1. januara 1862. godine kao sin čuvara kraljevskog grada na Hradčanima, Ignjata Vanička. Na krštenju dobio je ime Jindřich. Iako mu je otac bio u carskoj austrijskoj službi, ipak je uvek bio svestan Čeh, i u tom duhu odgojio je svu svoju decu, od koje su, pored našeg br. Jindre, na životu još troje. U ranim dečakim godinama teško je bolelo i mali Jindra i stariji mu

brat Karel, te je postojala i opasnost, da oba ne oslepe. Ta bolest na bratu Jindri ostavlja svoj trag skoro do mladenačkih godina. Svoje detinjstvo doba proživio je brat Jindra na Hradčanima. Već kao dete on pokazuje svoje sposobnosti i želju, da bude vođom, jer iako najmlađi u društvu dečaka, on

da zanemaruje vežbanje u Sokolstvu, nego stalno se usavršava i napreduje. Godine 1881. imao je da o društvenom trošku ode na slet u Zeleznom brodu, ali se odriče novčane potpore u korist fonda za podizanje nove zgrade Narodnog kazališta, koje je baš te godine bilo uništeno požar. Za vreme prvog

stvom br. Grumlika, drugu sastavljenu od vežbača društava iz provincije pod vodstvom A. Pragra iz Kolina, a treću iz redova Sredočeske župe pod vodstvom 27-godišnjeg brata Vanička. Uspeh je bio sjajan; Česi su zauzeli prva tri mesta, dok su Belgijanci došli tek na četvrto. Brat Jindra bio je odu-

je savezni načelnik br. dr. Čížek i ČOS ostala je bez načelnika, jer se naredna savezna skupština imala održati tek godine 1892. Pitanje je bilo tim aktuelnije, jer se međutim imao održati i drugi svesokolski slet, ali nijedan nije osećao u sebi dovoljno snage i sposobnosti da preuzme ovo odgovorno mesto, pa je bilo potrebno, da iz mlade generacije dozre vođa, a ovaj je već i bio predestiniran u osobi brata Jindre. Godine 1890. po prvi put kao župski načelnik vodio je župski slet u Berounu, koji je uspeo neočekivano sjajno. Pored svih svojih dužnosti, kao društveni i župski načelnik našao je vremena da je posećivao Beroun i tamo uvećavao sletske vežbe, pa ga je tamošnje društvo, ceneći tu njegovu brigu i osobitu ljubav, izabralo za svog počasnog člana. Na želju ČOS pak, obzirom na više interese, pa Sredočeska župa već iste godine podelila se na dve župe i to na Podbelogorsku, koja preuzima i društva samostalne Praške župe, i na Sredočesku, koja je zadržala u svom području društva na levom bregu Vltave. Kako u nijedno od ovih župa nije bio brat Jindra izabran načelnikom, a time je svršio njegov rad i župi, zadržao je ipak još uvek mesto načelnika Sokola Smichov, spremajući se za mesto koje je baš njega čekalo u ČOS, a u kojoj je još ostao članom tehničkog odbora. Na drugom svesokolskom sletu vidimo ga u tri funkcije: kao člana saveznog tehničkog odbora, koji vodi neka odeljenja, kao društvenog načelnika, koji vodi svoje društvo na takmičenja u nižem i višem odeljenju i napose kao takmičara u višem odeljenju pod vodstvom prvaka br. Trefnog. Ovo bilo je njegovo poslednje takmičenje, jer ga je čekao nov rad, nove dužnosti. Praški Sokol, matica Sokolstva, već duže vremena nije mogao da nađe načelnika, jer su se br. Reeger i Homola branili da preuzmu to mesto. Na vanrednoj skupštini 9. novembra 1891. a na predlog br. dr. Scheinera, jednoglasno je izabran za načelnika Praškog Sokola br. dr. Vaniček, koji time ostavlja svoje mesto u Smichovskom Sokolu, u kojem je radio punih 12 godina, podigavši ga od jednog predgradskog društva na nivo prvih gradskih društava. Načelnikstvo u Smichovu preuzima prvak takmičar br. Trefny, a brat Jindra odlazi u Praški Sokol. Već naredne godine na saveznoj skupštini biva izabran načelnikom ČOS i sa starešinom br. dr. Podl'pny vodi već na svom novom položaju kao načelnik ČOS Sokole u Nancy.

Pre tri godine još utakmičar, a sada, tek u 30-godišnjoj dobi, već savezni načelnik — to je uspeh, koji je mogla postići samo ovako jaka ličnost, kao što je to brat dr. Vaniček.

Kao savezni načelnik imao je već godine 1893. prigode da pokaže svoje voditeljske sposobnosti i to na sletu Sokolske župe Husove u Češkim Budějovicama, koje su onda još bile nacionalno mlitav grad, sa jakim nemačkim življenjem i koje su još živele pod snažnim uticajem turnerskog sleta od prošle godine. Ali novi savezni načelnik čovek je na pravom mestu i zna da na tom sletu treba pokazati šta može da učini Sokolstvo, koje država onda nije potpomagala. Dok su dotle vežbači nastupali u različitim kostimima, uvodi on neumoljivo novo jedinstveno vežbačko odelo i to plave triko hlače (pantalone) i belu majicu, dakle ono, što imaju svi Sokoli još i danas. Na sletu nastupilo je tada preko 1400 vežbača, a sam slet u svakom pogledu nadmašio je uspeh sleta austrijskih turnera; videlo se, da u sokolskim redovima vlada nov jak i svež duh. Godine 1895. imala se održati prva češkoslovačka narodopisna izložba u Pragu, koja bi bila ujedno i velika svenarodna manifestacija, pa je bilo pozvano i Sokolstvo da svojim sletom još više uveća tuvelebu nacionalnu svečanost. Treći slet održan je po prvi put na Letni i na njemu je tek brat Jindra pokazao svu svoju organizatornu snagu, vodeći kroz ulice Praga po-

je njihov voda, svi ga u svemu slušaju, pa i njegov stariji brat Karel. Svršivši s odličnim uspehom osnovnu školu, pošao je mladi Jindra u gimnaziju, gde je imao osobito za gimnastiku izvršne učitelje kao dr. Karla Schwarza i Čeněka Holasa, koji su uzgojili čitavu generaciju današnjih vođa Sokolstva. Čeněk Holas bio je i načelnik Sokola Praha III pa je bez sumnje imao uticaja na svoje dake. Pod Hradčanima radio je u ono doba Soko Mala strana, pa je mladi Jindra često posmatrao rad i život u Sokolani. U svojoj 17. godini stupa sam u redove Sokolstva i to godinu pred maturom. Rođen na levom bregu Vltave ostaje mu veran, stupajući u Sokol Smichov, koji je onda imao svoje primitivne prostorije u nekoj staroj, napuštenoj tvornici.

Već za godinu dana pokazao je vanredne uspehe, pa ga je na javnom vežbanju Sokola Smichov pohvalio sam Tyrš. Ali mladom Jindri nije bila dovoljna samo teš-lovežba, kako se u ono doba pravdalo, zato se predao još i veslanju, mačevanju i čak tenisu. Pri svemu tome on ne napušta ili mož-

ševljen ne samo zbog lepog prijema sa strane Francuza i postignutih uspeha, nego i zato, jer je skladio nova poznanstva i imao prilike da mnogošta novog vidi i nauči. U »Sokolu« iz godine 1890. pisao je u feljtonu o svojim pariškim impresijama, iznašajući pri tome svoje primetbe i kritička opažanja. Taj prvi zvanični poset inostranstvu znači za Sokolstvo važan događaj, jer time ono stupa u međunarodni forum. Na jesen 1889. biran je za načelnika Sredočeske župe, a time automatski dolazi i u tehnički odbor ČOS. Tadanji načelnik ČOS brat dr. Fr. Čížek baš je teško bolovao, ali ipak nije napustio rad, pa su se održavale sednice saveznog tehničkog odbora kod njega. Tehnički odbor sačinjavali su onda, pored pomenutih br. dr. Čížeka i Vanička, još braća: Fr. Kožišek, savezni podnačelnik, J. Reeger, osnivač sokolske konjice, L. Čížek, Pečan i dr. Josef Scheiner, sadašnji starosta ČOS i SSS. Mladi i inače šutljivi brat Vaniček na sednicama energično nastupa za nove smerove rada tako, da na sebe svraća opću pozornost sviju.

Dne 24. decembra 1889. umro

vorku od 7366 članova u odori i postavivši na vežbalište 4271 vežbača članova i preko 700 naraštajaca. Iste godine dobio je iznimnu dozvolu sa strane ministarstva vojske Francuske republike, da može posećivati dvomesečni tečaj oficirske škole u Joinville, koja je onda bila jedna od najčuvanijih vojnih škola, a pogotovo prva u pogledu telesnog uzgoja. I ova iznimna dozvola značila je priznanje inostranstva Sokolstvu, a i samom bratu Jindri, ČOS dala mu je novčanu potporu i dopust. Otuda doneo je on mnogo novih stvari, kao vežbe s dugim i kratkim štapovima, nov način i metoda masčevanja i t. d., obogativši ujedno time i svoje znanje.

U godinama nakon trećeg sleta sve to jače pojavljivalo se pitanje vezbanja ženskih odeljenja i brat Vanička toplo preporuča osnivanje ženskih kategorija, dok se je odlučno protivio samostalnim ženskim sokolskim društvima. On je svetom i priređivanjem prednjačkih tečajeva za članice sam najviše pomogao da se potpuno izvežbaju ženske prednjakinje i tako omogućio, da su danas ženski prednjački zborovi u ČOS, od Saveza pa do najmanjih društva, samostalni i nezavisni.

Sokolski poslovi i rad međutim toliko su ga okupirali, da je zatekao sa dovršenjem svojih studija. Možda bi ko drugi na njegovom mestu resignirao i napustio studije, ali brat Jindra znao je što druguje sebi i svom položaju u Sokolstvu kao i društvu te godine 1898., u 36 godini, svršivši studije sa vrlo dobrim uspehom, biva promoviran na doktora prava. Tada stupa u advokatsku pisarnu dr. Novotnog, a kasnije radi kod dr. Novaka, gde odlično i samostalno vodi sve poslove. Preko dana zaposlen službom, Sokolstvu žrtvuje sve večeri, bilo u društvu, bilo u Savezu. Međutim u samom Sokol-

stvu izvršene su velike promene; 1896. godine naimo ujedine se došle zasebno postojeća ČOS i Moravska obec sokolska sa Sokolskom župom donjeaustrijskom u Savez Českog Sokolstva, koji se u godini 1903. pretvorio u Česku obec sokolsku. Ova 1907. godine priređuje pod vodstvom brata dr. Vanička svoj peti slet. Naredne godine osnovan je Savez Slovenskog Sokolstva, pa je brat Jindra izabran za njegovog načelnika. Godine 1910. otvorio je svoju advokatsku pisarnu, pa je time postao potpuno samostalan, pojačivši sada i svoj rad u Sokolstvu. Na godišnjoj skupštini iste godine energički zastupa stanovište, koje je izraženo već u Tyrševim rečima: »Oružje u svaku sokolsku ruku! — svestan zadata, koje Sokolstvo čeka u skorij budućnosti. U sve ove godine spadaju i veliki uspesi čeških takmičarskih vrsta, koje su se pod njegovim vodstvom takmičile u Londonu, Parizu i t. d.

U godini 1912., kada i Sokolstvo i njegov vredni načelnik proslavi svoju 50 godišnjicu, održava se šesti češki svesokolski slet, koji je ujedno bio i I. slovenski svesokolski slet. Veliko oduševljenje, kakovo Prag nije upamtio, bujalo je njegovim ulicama i pokazalo svu snagu Sokolstva, te avantgarde Slovenstva i pobornika slobode.

Ali nakon takih lepих dana uspeha dolaze i teški dani iskušenja; dolazi svetski rat sa svim svojim grozotama. Sokolske jedinice raspuštaju se, oko brata Jindre sve manji broj radnika; jedni za menjaju sokolske odore vojničkim uniformama, druge pak progoni policija. Sokolanu Praškog Sokola zauzima vojna vlast i brat Jindra seli sa svojim na Smichov, tamo gde je i započeo svoje sokolovanje. Ali i tamo zadesi ih raspust ČOS i tako se prekine, bar formalno, njihov rad, dok se potajno još uvek sastaju, razgovaraju i

vežbaju. Međutim, pokazao se već uspeh Jindrovoga uzgoja i Tyrševih reči: »Oružje u svaku sokolsku ruku!« U inostranstvu formiraju se u to doba čehoslovačke legije, kojima su jezgra i vodi Sokoli; boreći se rame uz rame sa saveznicima, koji su najviše kroz Sokolstvo saznali za nacionalne aspiracije Čehoslovaka, legije — Sokoli — spremaju oslobodenje svog naroda. A brat Jindra i u najtežim momentima, kada se svakog časa morao nadati, da će i njega oterati tamo, kuda je pošlo već toliko odličnih vođa naroda, ne malaksa, nego drži svoje verne na okupu i tako 28. oktobar 1918. nađe već spremjenu domaću vojsku — Sokolstvo — koje do povratka legija i formiranja redovite vojske na poziv brata dr. Scheinera kao narodna straža preuzima čuvanje reda i mira, a i jedva dobičuje slobode. Brat Jindra je komandant, a za zasluge bilo mu je ponudeno mesto vrhovnog komandanta čehoslovačke vojske, ali opet samo on zna, zašto je odbio ovu nadasve častnu ponudu, koja je za njegov rad i zasluge bila najviše priznanje. Vraća se svom radu u vežbaonicu. Tu je opet u svom pravom elementu; niču nova društva, stara se obnavljaju i već 1920. u još nesređenim poratnim prilikama vodi sjajno uspeli VII. svesokolski slet, koji je poslednji slet na Letni, a imao bi po njegovoj odluci biti i poslednji slet pod njegovim vodstvom. Ali mu braća ne daju, iako je bio odlučio da se povuče i dađe mesta mladima. I prvi put u životu odstupava od svoje odluke, ali i to samo radi višeg interesa. Tako je on tada vodio do sada najveći slet Sokolstva, osmi svesokolski slet 1926. godine, koji se je po prvi puta zbog svoje grandioznosti morao održati na Strachovskoj ravni. I da teška bolest nije našem dragom bratu načelniku onemogućila daljnji rad,

odio bi on još i ovaj jubilarni slet, koji se održava ove godine u proslavu 10 godišnjice rođenja dr. Mjroslava Tyrša i 70 godišnjice postanka Sokolstva. Ali iako naš brat Jindra neće voditi ovaj slet, on će ipak biti s nama, u nama biće njegov duh, a mi ćemo biti u njega i proslavićemo pored navedenih jubileja još i jubilej njegove 70-godišnjice i 40 godišnjicu njegovog načelnikstva, jer načelnikstvo SSS još je u njegovim rukama.

Možda smo napisali više o razvoju Sokolstva od prvog sleta do danas, nego o bratu Vaničku; možda će opet on u svojoj skromnosti držati, da smo previše napisali o njegovoj osobi, ali je razvoj Sokolstva toliko povezan sa bratom Jindrom, da se ne može pisati istoriju Sokolstva bez brata Jindre, a ni o njemu, da se ne spominje i razvoj, koji je Sokolstvo pod njim doživelo. Ako mu, kao verna i za sve zahvalna braća možemo što želiti, onda je to pre svega zdravlje i želja, da njegov svetli primer nađe među nama što više sledbenika!

Brate Jindra — Zdravo! Na zdar!

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije poslao je bratu dr. Vaničku kao dar prilikom njegovog jubileja srebrni proliv-venac, na čijim su listovima urezana imena svih naših župa. Venac krasi 25 zlatnih glavicica, koliko je u našem Savezu župa. Na pozlaćenom srebrnom traku, koji povezuje venac, urezano je ime Saveza sa datumom rođenja brata Vanička i njegove sedamdesetgodišnjice. Kutija, u kojoj se nalazi venac, prevučena je tamno zelenom kožom i ukrašena zlatnim sokolskim monogramom, iznutra pak opšivena je crvenom svilom. Na svili otisnut je tekst posvete. Ovaj dar umetnički je izradio brat Lojze Fuchs, draguljar u Ljubljani.

Brata dr. Vanička pozdravile su sve naše župe brzojavno, a Savez mu je poslao pismo sledećeg sadržaja:

Brate načelniče!

S ljubavlju, koju naša srca goje prema Tebi, sećamo Te se danas prilikom jubileja sedamdesetogodišnjice Tvoga rođenja i upućujemo Ti iskrene čestitke.

S divljenjem gledamo na delo Tvoga života, koje si vršio od rane mladosti do danas s besprimernom nesebičnošću za veliku sokolsku ideju, koja je u Tebi našla svog najvećeg i najposobnijeg propagandnika.

S blagodarnošću spominjemo Tvoje ime; ta svojim delima izvojtio si pobedu sokolskom imenu po svem kulturnom svetu te si izvršivši najsavejnije svoju zadaću u domovini — združio pod svoju veštu i moćnu ruku sve slovensko Sokolstvo u jednu celinu.

Jugoslovensko Sokolstvo, prema kojemu si uvek gojio najsrdačnija bratska čuvstva, punim pravom ubraja Te među najsjajnije uzore života i rada, jer znamo, da si po svemu svojem bistvu i značaju pravi naslednik Tyrša, čije si ideje i zamisli samo Ti znao uspešno i trajno preneti u nacionalni život svih slovenskih rodova.

Tvoje zasluge nije moguće da se pravilno ocene; slobodna Tvoja domovina o njima govori, istorija Tvoga naroda o njima priča.

Skromni dar, koji Ti šaljemo, neka Ti posluži samo kao dokaz, da si nam najdraži brat. Ljubav, udiviljenje i hvala splele su venac priznanja i odanosti, koji Ti poklanjaju naša verna sokolska srca.

Želimo Ti potpuno okrepljenje Tvoga zdravlja, da bi se još duugo godina radovali Tvom životu!

Primi bratske pozdrave!

Zdravo!

(Nastavak sa str. 2.)

njem svoje ličnosti. Polazak u sokolanu biće detetu pesma, a zatvaranje vrata sokolane pred njime — ako šta teško skrivi — ne oslobodenje od tereta, već teška, najteža kazna koja ga može stići.

To je sokolski rad učitelja u školi. On odgovara i rezoluciji glavne skupštine Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije od 29. marta 1931., koja glasi: Kako je Sokolstvo opštenarodna vaspitna organizacija, to mora da bude u najužoj vezi sa onom državnom ustanovom kroz koju mora obavezno proći ceo naš narod, i kojoj je također zadatak opšte narodno vaspitanje, a to je osnovna škola.

Osnovna škola treba da u svome delokrugu i u svakoj zgodi — kojih ima dosta — upozna mladež sa zadaćom koju Sokolstvo vrši u narodu, da u njoj budi za Sokolstvo interes, da joj Sokolstvo omili i da oseti težnju i potrebu da u Sokolstvo stupi.

Ali, isto tako važni, možda još i važniji sokolski zadaci čekaju na učitelja i na drugom mestu, — u sokolani, u toj pravoj sokolskoj radionici, u tome pravom hramu sokolske ideje i sokolske delatnosti.

Ceo sokolski vaspitni rad leži onda na plećima dve centralne sokolske ličnosti: prednjaka i prosvetara. U njihovim moralnim kvalifikacijama i u njihovoj stručnosti, u njihovom uzajamnom i skladnoj saradnji temelji se vaskolike sokolske zgrade. Da li će se ona dalje dizati i širiti ili će se srušiti potteretom svoje sopstvene težine, ovisi u prvom redu od čvrstoće i solidnosti ta dva osnovna stuba Sokolstva: prednjaka i prosvetara. Njihovom izboru, njihovoj stručnoj spremi i njihovim moralnim osobinama ima se pokloniti osnovna i prvenstvena pažnja.

A za tu častnu ali i tešku dužnost sokolskih vaspitača, prednjaka i prosvetara, niko nije pozvaniji od učitelja, naročito na selu i kod sokolskog podmlatka: naraštaja i dece. Niko ne zna bolje od njega koliko je to težak, mučan i složen rad i koliko, ne samo stručne spreme, nego i naročitih ličnih osobina traži on od vaspitača pa da se postigne željeni uspeh. Jer — da se posluži moćnim slikom iz Hamleta — ljudska duša je doista čarobna frula na kojoj samo pravi umetnik ume da svira, iz koje samo pravi veštak može da izvije melodiju koju želi: melodiju uzvišenih i plemenitih težnja i osećanja. I baš zato Sokolstvo nastoji da za svoje vaspitne organe, prosvetare i prednjake, regrutuje lica iz onog reda ljudi, iz onog staleža, u kome će naći ne samo stručno znanje nego i potrebne lične, karakterne osobine, — žive primere nesebičnog i samopozrtvovnog vaspitnog reda. U tom svome nastojanju Sokolstvo je u učiteljskom staležu gotovo svuda naišlo odmah u prve dane na puno razumeva-

nje, i mi vidimo kako se kadar sokolskih organa iz dana u dan sve više množi i povećava baš iz redova učitelja, kako naročito sokolsko vaspitanje naše dece i našeg naraštaja sve više dolazi u ruke najpoznatijih vaspitača, naših Sokola-učitelja.

Ja neću ovdje govoriti o zadacima učitelja kao prednjaka, nego ću se zadržati samo na njegovim zadacima kao sokolskog društvenog prosvetara. Što se prvoga tiče zadovoljiću se samo sa opštom napomenom da je, naročito kod dece i kod naraštaja, najbolje i najidealnije kada se obe ove funkcije spoje u istom licu, jer na taj način se najsigurnije održava i sprovodi potrebno jedinstvo u sokolskom vaspitanju, tako se vaspitanje fizičko i moralno-intelektualno najcelishodnije i najefikasnije spaja u jednu nerazdruživu celinu.

Naša sokolska organizacija predvideva u svima jedinicama društvene lekare, kojima je dužnost da bdiju nad telesnim zdravljem i razvrtkom vežbača (dece, naraštaja i članova) i da stalno prate uticaj telesnog vežbanja, naročito pojedinih njegovih vrsta, na njihovo fizičko stanje.

Što su lekari za telo, to su prosvetari za dušu vežbača i sokolskih pripadnika uopšte, za njihov duševni i duhovni život. Oni su — da ih tako nazovemo — u neku ruku duhovni lekari, posmatrači, koji budno paze da li se život u sokolani i u sokolskoj porodici uopšte razvija onako kako to odgovara cilju i zadacima Sokolstva. Oni se staraju da se u svima Sokolima sokolska svest pravilno razvije i da sokolana doista bude škola nacionalnih, građanskih i socijalnih vrlina, kako se to od nje očekuje. Prosvetari, kao duhovni lekari, tako reći stalno drže prst na duhovnom sokolskom bilu i stalno osluškuju štam i otkučaje unutarnjeg zbijanja u dušama i srcima sokolskim. To su duhovni vođi i najvažniji saradnici i ličnosti sokolskog rada i sokolske zajednice.

Ali, prosvetari nisu samo osmatrači koji prate tok sokolskog života, i to poredjenje nije sasvim tačno. Njihova uloga je mnogo aktivnija i svestranija. Sem telesnog vežbanja, koje ostaje glavno vaspitno sredstvo u Sokolstvu, čije se dejstvo ne ograničava samo na fizičku stranu vežbača, sva ostala vaspitna sredstva, ceo rad na sokolskom prosvetavanju u glavnom je u njihovim rukama. A ta su sredstva mnogobrojna i mnogostruka. Da se vidi od kojih se dejstva taj prosvetarski rad, koji se na oko čini »sitane« i ništavan, treba uzeti u ocenu taj rad u jednom vremenskom periodu i u celoj sokolskoj organizaciji. Primera radi navešću ovdje statističke podatke za Češko slovensku obec sokolsku prema kojima je u godini 1930. onde izvršen ovaj sokolski prosvetni rad: kratkih govora održano je deci 27.587, naraštaju 19.914

(svega 47.501); predavanja deci 785, naraštaju 1501 (svega 2286); sela dečijih 1549, naraštajskih 615 (svega 2770); pozorišnih preddečijih 488, naraštajskih 290 (svega 778); pretstava u pozorištima lutaka za decu 6.138, za naraštaj 81 (6.219); koncerata dečijih 14, naraštajskih 16; izložaba dečijih 3, naraštajskih 2; akademija dečijih 161, naraštajskih 152; prosvetnih škola za decu 7, za naraštaj 17; ostalih prosvetnih priredaba dečijih 538, naraštajskih 97. Svega dečijih priredaba 32.952, a naraštajskih 24.366, ili sveukupno 57.318! A celokupni statistički podaci za članstvo, naraštaj i decu za istu godinu pokazuju ovu sliku: kratkih govora 79.334, predavanja 14.836, sela 4658, razgovora 5446, izleta 7249, pozorišnih pretstava 9226, pozorišnih pretstava s lutakama 6292, koncerata 973, izložaba 123, akademija 2447, prosvetnih škola i tečajeva 1103. Ukupno svih prosvetnih priredaba 134.243. Zaista jedno ogromno delo na polju sokolskog vaspitanja sokolske svesti! Dečiji sokolski list »Vzkršeni« (»Voskresenje«) ima 41.534 pretplatnika, a naraštajski list »Sokolsky Besedy« (»Sokolske reči«) 20.719.

Ova statistika pokazuje nam ujedno i sva najvažnija sredstva kojima se i naše Sokolstvo služi u svome prosvetnom radu. Nemoguće je da se u okviru ovog predavanja osvrnem na svako od njih i da prikazem u čemu je njegovo vaspitno dejstvo i na koji način ima da se upotrebi i sprovede. Na tri-ukratko, zadržim, jer su po mome mišljenju veoma prikladna za prosvetni rad u Sokolstvu, naročito kod dece i kod naraštaja. To su kratki govori pred vrstom, pozorište lutaka i dečje akademije.

Kratki govori pred vrstom (koji naziv nije baš najsrdačnije izabran) su, zapravo, razgovori koje prednjak ili prosvetar vodi sa vrstom (odeljenju) u sokolani na času vežbanja. Predmet razgovora je bilo kakav konkretan događaj u samoj sokolani koji pruža zgodnu priliku da se povede reč o kome sokolskom načelu ili da se uopšte upotrebi u sokolsko-vaspitne svrhe. Događaj treba da je takav da deluje na osećajnost dečije duše i da, većto pedagoški objašnjen i analizovan, može povoljno da utiče na formiranje karaktera.

Stvar je psihološke, posmatračke sposobnosti prednjaka odn. prosvetara da uoči vaspitnu stranu ovakvog događaja, pa da ga onda na većt način iskoristi. Sve ovisi o njegovoj umešnosti i inicijativi, pa je tu teško dati neka konkretna uputstva i postaviti određena pravila za rad.

Naročito prikladan predmet za ovakve razgovore su t. zv. spomendani koji se odnose na važne istorijske događaje ili slavne istorijske ličnosti, u pr-

vom redu iz našeg narodnog života, zatim iz života ostalih slovenskih naroda i napokon iz opšte svetske istorije, ukoliko se mogu dovesti u neposrednu vezu sa sadašnjicom. Razume se, svaki takav razgovor treba da se svede na izvesnu moralnu pouku ili sokolsko načelo, ali neusiljeno, već sugestivno, tako da se ta pouka, da se ta veza sa sokolskim principima odeljenju sama od sebe kao nužna rezultanta nametne. Naročito je važno obratiti pažnju na to da slušaći ne osete da im se moralizuje, da im se drže »moralne predike«, već treba da misao ili osećaj koji želimo nakalamiti odnosno evocirati u duši slušača bude spontani efekat prikazanog događaja. Razgovor mora uopšte biti prirodan, živ, i ne sme imati na sebi ništa izveštačenog, deklamatorskog, pozerskog. Slušaći ne smeju osetiti da se tim razgovorima ide za nekim naročitim ciljem, da su oni pri tome vaspitni objekat, nego sve to treba da ima vid prijateljskog pričanja i obaveštavanja.

Isto tako važno za sokolsko vaspitanje, a kod dece naročito omiljeno, je pozorište lutaka. Ono je kod nas još vrlo slabo razvijeno, a gaji se jedino u zapadnim našim sokolskim župama, naročito u Dravskoj banovini, gde ih ima svega oko 30. Pozorište lutaka ima vanrednu vaspitnu vrednost za decu, pa ako se vodi sa veštim i iskusnim silama nadmašava sve ostalo. Kao što smo videli iz statistike, u čehoslovačkom Sokolstvu ta je grana prosvetno-vaspitnog rada neobično razvijena, a češka literatura broji preko 4000 koje originalnih koje prevedenih dela za ta pozorišta.

Prosvetni odbor Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije pridaje naročitu važnost pozorištu lutaka, u kome je centralna ličnost »Gašparček«, kako ga Slovenci nazivaju, čije reči, izgovorene sa pozornice, nalaze neverovatna odjeka u dečijim dušama. Prosvetni odbor namerava da 1932. godine organizuje u Saveznoj prosvetnoj školi naročiti tečaj za pozorište lutaka, na kome bi se iz sviju župa i većih društava izučila pojedina za to izabrana lica za uredenje i vođenje takvih pozorišta, kako bi se ona u našem Sokolstvu što više raširila i odomacila.

Dečje sokolske akademije su koliko vaspitno toliko i odlično propagandno sokolsko sredstvo. Dečje priredbe bilo koje vrste: deklamacije, pretstave, koncerti, razdragaju svako srce, impresioniraju svaku dušu. Ne samo na licima roditelja čija se deca pojavljuju na pozornici, nego i u očima ostale publike blista neka naročita radost, neko neobično ushićenje i neka osobito mila vedrina. Sve to stvara u dvoranu neko naročito raspoloženje, u kome dobroameran smeh i suze ganuća na smenu ispunjavaju atmosferu.

Najvažnije je pri tome da na takvim akademijama učestvuju sama de-

ca, i da na taj način dolazi do izražaja načelo aktivnosti dece koje se u savremenoj pedagogici toliko naglašava. Iskustvo je pokazalo da se baš kod takvih priredaba često kod pojedine dece otkrivaju vanredni talenti, vanredne sposobnosti, koje bi inače jedva došle do izražaja. Dakako da je i ovde potrebna vešta ruka pedagoga, kako se u detetu ne bi razvile i rdave osobine (uobraženost, afektiranje, spoljašnje majmunisanje i sl.) kojima ovakva javna nastupanja dece mogu da dadu maha. Ipak, koristi koje dečje sokolske akademije daju u domeni intelektualnog, moralnog i estetskog vaspitanja, nadalje u razvijanju inicijative, samostalnosti i aktivnosti daleko nadmašuju ovu negativnu stranu koja se pod ione veštijim vodstvom dađe lako izbeći.

Eto letimičnog pregleda polja rada Sokola-učitelja kao prosvetara sokolskog društva.

Ja ću da završim.

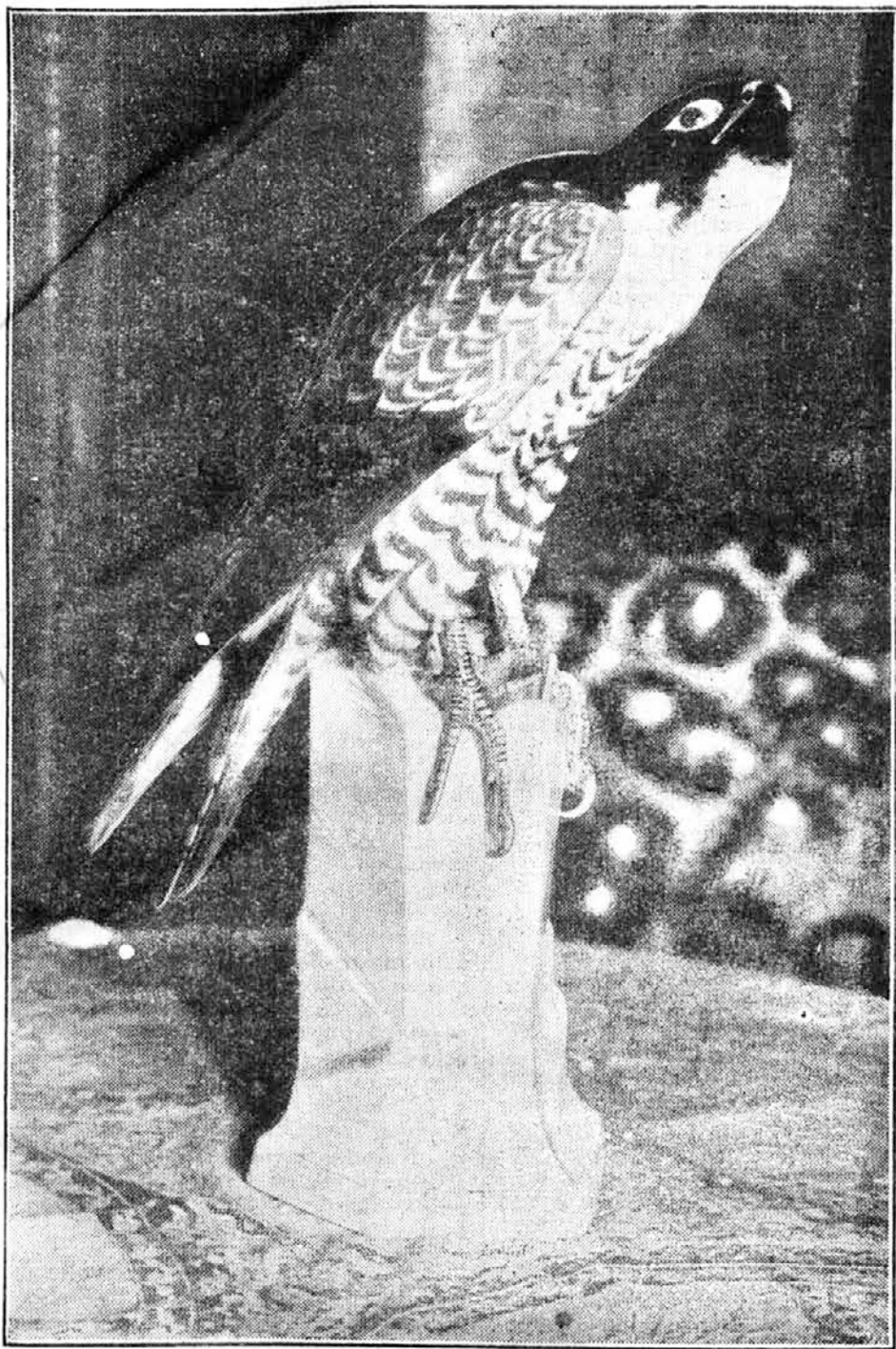
»...Sreća — rekao je jedan moralista — nije laka stvar: vrlo teško je naći je u sebi, a nemoguće na drugom mestu!« Time se htelo reći, da sreća nije ništa drugo do unutrašnje zadovoljstvo. Međutim, pravo i trajno zadovoljstvo može da nam pruži samo rad. A može li biti lepšeg, uzvišenijeg i veličanstvenijeg rada od buđenja božanske iskre u čoveku, od gajenja i negovanja vrlina koje krase dušu čovekovu, od nastojanja na izgrađivanju slablažnog deteta do telesno, moralno i intelektualno snažnog, harmonično razvijenog čoveka? Ima li lepšeg rada i uzvišenijeg zadatka od vaspitanja budućih generacija koje će jednog dana da sa naših umornih leđa preuzmu teško breme života?

Braće i sestre! Vaspitanje i podizanje tih novih generacija zajednički je zadatak vaš i naš, zajednički zadatak škole i Sokolstva. Udružimo stoga svoje sile na tome uzvišenom zajedničkom radu, koji nam može dati jedino pravo unutrašnje zadovoljstvo, jedinu pravu, istinsku sreću.

Dr. Vladimir Belajčić — Novi Sad.

**Srečno in veselo
novo leto**
želi
Ivan Brunčić
pleskar in ličar
Ljubljana — Kolodvorska ul. 23

ROSIIA-FONSIER ♦ DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ♦ BEOGRAD

Prelazni dar braća Adama Zamoyskog za fakmićenje članica Saveza Slovenskog Sokolstva

0 komandi u Sokolstvu

Decenijama u našem Sokolstvu vode se dugi bezuspešni razgovori i pregovori oko jedne jedinstvene komande. Tim pregovorima moglo je i biti mesta nekada — kada je naše jugoslovensko Sokolstvo bilo na teritoriji više država, pa donekle čak i kada je Sokolstvo nosilo plemsko obeležje. Danas imamo jedno Sokolstvo i u njemu treba jedna komanda, danas ne treba razgovora, niti se ima se kim pregovarati. Nas je neobično obradovala izjava današnjeg našeg saveznog načelnika na prvom sednici Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, na kojoj se pretstavio saveznoj upravi i na kojoj je, izlažući program svoga rada, rekao da će mu prva briga biti zavodenje u Sokolstvo jedne jedinstvene i to vojničke komande.

Ta nas je vest obradovala, a verujem i svu braću Sokole, koji znaju da, kad se već nešto uči, treba učiti ono što će vrlo korisno poslužiti ne samo braći Sokolima nego i narodu i vojsci, i od čega će braća Sokoli imati praktične koristi, a pored njih još neko. Uzimanje neke specijalne komande, koja nije ni čisto vojnička ni sokolska; uvođenje u Sokolstvo komande koja nije rasprostranjena u narodu, koja se teško pamti, koja bi bila i ostala zatvorena, kao apsenik među četiri zida, samo u sokolskim društvima, a nema lepote i moći da se sama nametne i drugima; uvođenje komande koja se u Sokolstvu mora učiti, u vojsci zaboraviti i ponova u Sokolstvu učiti, opterećuje naročito članstvo, učenjem onoga od čega članstvo neće imati praktične koristi nikad i nigde i koje će mu smetati pri služenju u vojsci, u kojoj će za iste radnje koje je imao u Sokolstvu imati sasvim drugu komandu. U potvrdu ovoga imam od nekoliko članova prednjačkih zborova raznih društava izjave da im je u vojsci bilo teško odvići se komandi koju su učili u Sokolstvu i da su i do polovine svoje službe u vojsci često upotreбили celu, ili deo sokolske komande, na šta su dobijali sasvim opravdane primedbe, a moglo je i škoditi im pri raznim ispitima u vojsci. Isto tako je i moje lično iskustvo iz vežbaonice dok bejah u njoj i u vojsci, a i nekoliko čehoslovačkih oficira iznelo mi je teškoće kod njih u vojsci zbog sokolske specijalne komande.

Mi znamo pozitivno da više članova Sokola stupaju u vojsku na odsluženje svoga roka, nego što je vojske, po odsluženju roka, stupa u Sokolstvo. Pa kad to znamo, zašto Sokolstvo nebi u svoje redove zavelo čistu vojničku komandu za sve radnje zajedničke vojsci i Sokolstvu? Zar time nebi olak-

šali vrlo mnogo svoj braći članovima te da ulaskom u vojsku poznaju bar osnovne vojničke komande? A zar nije naša dužnost da im to olakšamo; zar nije dužnost naša da im u Sokolstvu damo ono od čega će oni imati praktične koristi? Zar nije naša dužnost najzad da, kad možemo, pomognemo i vojsci, koja nama Sokolima toliko pomaže da su često u pitanju mogućnosti naših priredaba ako nam vojska ne pomogne? Setimo se, braćo, sletova, čak i župskih i pokrajinskih, gde vojska daje šatore, čebad, kazane ili poljske kuhinje, muziku, vežbalište, radnu snagu i t. d. A u redovnom našem sokolskom radu raznovrsne su i mnoge pomoći koje vojska i kod vrlo strogih zakonskih ograničenja ipak daje Sokolstvu.

Braća, koja znaju kako je vrlo kratak rok služenja u vojsci te da se dobije ipak vojnici dobre vojničke spretnosti, znaju kolika bi ogromna korist vojsci bila kada bi mladići ulazili u vojsku sa bar osnovnim vojničkim znanjima. Svi pak znamo da su i Sokolstvu i vojsci zajedničke radnje: okretanje na mestu i u kretanju, udvajanje redova, obrazovanje fronta, kolona, kretanje, stavovi, pozdravljanje, skidanje kape, razna prestrojenja prema prostoru mesta na kome ima da se postavi veći deo Sokola ili vojnika i t. d. Pa kad su nam te radnje zajedničke, kad ih i mi izvršavamo kao i vojnici, zašto da ne upotrebimo u Sokolstvu i istu komandu koju upotrebljava vojska? Zašto da ne olakšamo vojsci time što bi ona najmanji mogući deo vremena posvetila ovoj obuci — jer joj Sokolstvo daje već obučeni mladići u toj obuci, — a sve ostalo vreme služenja u vojsci da starešine vojske upotrebe za uzdizanje vojničkog duha i jačanje znanstvene čisto stručne vojničke nastave — jednom reću borbene obuke.

Ne treba da zaboravimo da vojska, iako to nije njen posao, za dobro Otadžbine i naroda, odlično služi i kao škola za širenje pismenosti; iz vojske retko ko izade nepismeni, mada u neke jedinice dolazi po 15% pa i više nepismenih vojnika; u vojsku dolaze mnogi sa nepoznavanjem državnog jezika, ali svi izadu sa znanjem ovoga. Najzad u vojsci se mladići poučavaju osnovnim znanjima iz geografije i istorije, pa čak i u racionalnom obrađivanju zemlje.

A zar Sokolstvo za dobro svojih članova, za dobro vojske, Otadžbine i naroda ne može uvesti u svoje organizacije vojničku komandu za one radnje koje su zajedničke i Sokolstvu i vojsci? Zar bi se time umanjilo sokol-

ski duh: zar bi od toga trpeo sokolski sistem?!

Pred nama je raspis načelnika Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije pod Br. 838 svima župskim načelništvima i članovima saveznog načelništva i saveznog tehničkog odbora.

Raspisom se žele primetbe na projekat pravila za vojničke komande u Sokolstvu, koje je izradilo načelništvo župe Novi Sad. Evo nekoliko komandi koje se predlažu pod imenom vojničkih komandi:

1. »U razvoj zbor«. Ovde i na ostalim mestima reč »razvoj« zamenila je čisto stručni vojnički izraz »front«, a negde i dve vrste.

Znači da je »razvoj« dvomislena reč po projektu; a to se vidi iz tač. 62 predloga gde se komanduje: »Stroj razvoj« a vojnička bi komanda za istu radnju glasila: »Stroj front«. U tač. 61 predlog komande je: »Po X vodu u vodni poredak« (iz razvoja, vojnički bi se kazalo iz razvijenog fronta). Međutim označena komanda pod tač. 61 vojnički bi bila: »Po X vodu u vodnu kolonu«. Dakle predlog načelništva župe Novi Sad dao je stvarno iste komande kao što ih upotrebljava i vojska sa razlikom što je vojničku reč »front« zamenio sa reči »razvoj«, reč »kolona« zamenio sa rečju »poredak«.

A zašto to? Kakvi bi razlozi za ovo bili? Ja drugo ne mogu da mislim nego samo da bi pometnja bila kod članova kad budu u vojsci.

U predlogu pod tač. 15 mesto vojničke komande: »na parove razbrojs«, koje stvarno i nije komanda no zapovest, predlaže se komanda: »na parove razbroja«. U vojničkoj komandi upotrebljen je zapovedni način od glagola razbrojati se u skraćenom obliku t. j. mesto razbroj se, razbrojs'.

A od čega je i po kome pravilu jezičnom i gramatičkom upotrebljena komanda (ne zapovest) u predlogu »razbroja«?! Isto i u tač. 16 predloga. Pa koje je, braćo, bolje, praktičnije, razumljivije i jezično pravilnije? I šta znači, kakav je smisao, a kakav oblik »razbroja«, od koje je to reči? U tač. 29 predloga za kretanje predviđa se zapovest: »Vrsta, vod (četa) napred stupaj«. Tvrdim zapovest, jer da je komanda imala bi pripremi i izvršni deo, naročito izvršni kratak i oštar, jer se inače veći broj n. pr. 80 i više vežbača ne može jednovremeno u nogu krenuti po zapovesti: »napred stupaj«.

Ali ta je zapovest uzeta samo zato da komandu »marš« zameni sa reči »stupaj«.

Po predlagaju verovatno izvršna komanda »marš« neuljudna je, neprijatna za sokolsko uvo, ubija možda čast i ugled Sokola, mada je upotrebljena jedino i isključivo samo kad se želi kretanje i jedino i isključivo pri komandovanju kretanja.

Bogu hvala, ta ceo naš narod ovu komandu prima kao komandu i nikad joj niko ne nađe prigovora, a po toj komandi i u vojsci i za vreme vojnih vežbi rade i naši naučenjaci, književnici, profesori univerziteta, ministri, koji su bili ili će biti, a i vojska među starešinama ima masu univerzitetski obrazovanih ljudi. Nikome od njih ne zapara uši ova komanda no samo predlagaju?

Po tač. 40 predloga: »Uredi korak« komanda je da bi se iz vojnog koraka prešlo u korak u nogu — po jednom taktu. Kod vojske je za ovo dovoljna samo komanda »Mirno«. Ona je takva i logična, jer joj je prethodna zapovest »vojnim korakom«, a posle voljno za svaki rad mora prethodno biti komanda »mirno«. Izneto pod 36, 37 i 38 nije potrebno nikad, a čak i kad bi izuzetno bilo, a to je samo kad se kreće razvijenim frontom ili vrstom, ali i tada je vodnik napred prema sredini i prema njemu se udešava veličina koraka, — ali recimo da je čak i potrebno skratiti korak, pa ipak za to ne treba komanda nego zapovest: »kraći korak«.

U vojničkoj komandi nema nigde reč korak pripremiti i izvršni deo t. j. »ko-rak«, jer je nepotrebno, nelogično i neestetično. Komande pod 43 i 44 predloga potpuno su suvišne, nepotrebne i nerazumljive. Komanda treba jasno i precizno da označi šta se hoće i da ne može biti dvoumljena šta da se radi posle komande, odnosno po toj komandi.

Komanda pod tač. 48 predloga: »Desno (levo) protuhodom napred stupaj«. Ako je ovo za zahodjenje od 180° kao što se veli u predlogu posle komande, onda tu nema »protuhoda«, jer se zahodjenje može vršiti po komandi iznetoj pod 45 i 46 sve do komande: »pravo« pa da se zahodi i svih 360°.

Ako se hteo »protuhod« onda nema zahodjenja no prosta komanda »na levo-krug«. Ako pak suprotno krilo treba da zahodi onda se ono označi kao što je izneto u tač. 45 ili 46 predloga.

Komanda pod 53, 54, 55 i 56 nepravilna je, stoga što samo glagoli označavaju radnju, a ne imenice. Imenica se ne stavlja u zapovedni način, — a komanda to je isto i još više pojačano zapovedanje. Prema tome ogromna je greška ono što je izneto pod označenim tačkama, a skovana imenica »primak« kao izraz i ne postoji u našoj literaturi te je neegodno i neškromno od predlača da kuje nove reči, koje ništa ne znače.

Ovde za ono što se želi pomenu tim tačkama — mogu se jedino upotrebiti zapovedni načini skraćene oblike od glagola razmaknuti se i primaknuti se »razmak-nis«, »primak-nis«, — slično iznetom za tač. 15.) (Gramatički ne postoji ni skraćeni oblik zapovednog načina razmaknis' ali je uobičajen i moguć.)

Komanda pod tač. 59 predloga: »Od-kris« (pravopis ot-kris') neozbiljna je i neestetična; u većem delu teritorije izazvaće smeh i neugodnosti iz pojmlikih razloga, a naročito pri svečanostima osvećenja domova, zastava, a u prilikama, kada su prisutne sve kategorije članstva, onda još više kod prisutnih, koji Sokolstvu ne pripadaju.

Za skidanje kape ne treba i nije bolja komanda »odkris« od komande: »kape-skinij«.

Nisu sve komande predviđene predlogom popraćene niti je o svima dato mišljenje. Nalazim, da je i ovo i suviše dovoljno da se oceni predlog. Ali, braćo, razmislimo, šta bismo dobili u Sokolstvu zavodenjem ovakve komande i zar bi Ministarstvo prosvete moglo prihvatiti ovakve — predložene — komande za škole, te da pri zajedničkim nastupima škola i Sokolstva imamo jedinstvene — zajedničke i to vojničke komande — kakve je Savez molio za Sokolstvo, škole i ostale korporacije, još 24. februara ove godine Pretsedništvo Ministarskog saveta.

Ovome treba dodati još jednu ogromnu teškoću u Sokolstvu ako bi se usvojile predložene komande, a ta teškoća je u ovome: Po planu i programu vojne nastave u sokolskim društvima i četama, — po kome se ima raditi po čistoj, nepromenjenoj vojničkoj komandi i po vojničkom načinu rada po svakoj komandi, radiće oni mladići Sokoli, koji žele da se koriste odredbama Uredbe o olakšicama pri služenju u vojsci članova Sokola. (Najbolje svi od navršenih 15 godina, jer taj rad iz vojne nastave neće biti duži od 8 do 10 časova godišnje). Svi ostali, t. j. sve ostale kategorije, kao i oni koji ne žele da se koriste olakšicama u vojsci, radili bi po drugoj nekoj komandi — recimo po predloženoj od načelništva župe Novi Sad. A šta smo time učinili? Uveli u Sokolstvo dvojake komande! A zašto? — Samo da bi izbacili, t. j. da nebi upotreabili reči komande: »marš«, »front«, »kolona«, »razmaknis«, »primaknis« i »kape skinij«.

Pred vama je, braćo, iz saveznog tehničkog odbora i predlog načelništva župe Novi Sad, a verovatno i pravilo o komandi u Sokolstvu i školama, koje je komisiski radeno u Ministarstvu

prosvete; najzad uzmite i vojničko pešadisko egzercirno pravilo, pa ćete se uveriti, da je predlog načelništva župe Novi Sad ono isto što i čista vojnička komanda samo sa zamenom reči koje malo pre izneh.

Pa zar je korisno, umesno i praktično usložavati rad u društvima i četama zavodenjem dvojake komande samo zbog 6 — i slovom šest — reči, ili upravo zbog tri prve reči, jer je kod 4 i 5 ne gramatički u predlogu imenica upotrebljena pri zapovedanju i u nekoj vrsti zapovednog načina.

Naposletku pomislimo, braćo, i na to: imamo li mi prava da menjamo vojničke komande, koje su Ukazom Nj. Vel. Kralja propisane? Imamo li mi prava da pod imenom vojničke komande dajemo omladini i narodu ono, što u suštini nije vojnička komanda?!

Ja činim još jednu, po mom ubeđenju korisnu, napomenu. I ne treba nam Pravilo o komandi, koje bi bilo forme kao što je predlog. Bolje i praktičnije dati samo udžbenik za strojeve vežbe u sokolskim društvima i četama, a taj udžbenik predviđaće kako komande tako i način rada po komandama. Na taj način svaki početnik kad pročta komandu i kako se radi po toj komandi naučiće i bez nastavnika i komande i radnje. Ni vojska nema pravilo o komandi nego pešadisko egzercirno pravilo, t. j. udžbenik za strojeve (i borbene) vežbe.

Najzad nama u Sokolstvu treba taj udžbenik, jer ne samo u prednjačkim zborovima nego čak i među načelnicima ima vrlo mnogo onih, koji nisu služili vojsku, te strojeve vežbe kopiraju ili se služe privatnim izdanjima koja su se i pojavila baš zato što je nedostatak u Sokolstvu zvaničnog udžbenika za strojeve vežbe.

Ja sam slobodan da napomenem, da i program vojne nastave u sokolskim društvima i četama zahteva udžbenik; od vojske ga pak ne možemo dobiti, jer i ona oskudeva sa onima. Zbog toga baš komisija u Ministarstvu prosvete izradila je udžbenik za strojeve vežbe u Sokolstvu (pešadisko egzercirno pravilo po programu za vojnu nastavu), a u taj udžbenik ušlo je i potrebno iz Nastave za gadanje puškom (karabinom).

Usvajanjem tog udžbenika imali bismo već naše sokolske zvanične udžbenike za dva predmeta predviđena programom vojne nastave.

Prosvetni odbor Saveza ima već projekat Pravila službe i deo. Ostali udžbenici, u koliko bi bili potrebni, mogli bi se brzo i lako izraditi, ali za to treba iskrenog i bratskog saradivanja sa vojskom, jer je prirodnije da njeno iskustvo i njena potreba kažu detaljniji obim nastave, vodeći računa o tome da izvođenje te nastave bude u Sokolstvu uzredno, sporednije i što manje i lakše.

Nadam se, da neću biti usamljen u mislima o komandi u Sokolstvu, i da treba da se o komandi čuje reč i drugih iskusnih starijih sokolskih radnika, jer samo zrelo prosuđivanje donosi najpravičnije zaključke.

Brig. den. Stevan R. Knežević — Beograd

Glavne skupštine društava i četa

Prema čl. 21. pravilnika sokolskih društava i čl. 11. pravilnika sokolskih četa glavne skupštine održavaju se u toku meseca januara. Bratska društva i čete neka za svoje skupštine udese sve prema tim propisima!

Na glavne skupštine četa mora poslati svog izaslanika ono društvo, kojemu dotična četa pripada, a glavnim skupštinama društava treba da učestvuju izaslanici nadležnih župa.

Na glavnoj skupštini svakoga društva i svake čete mora se pročitati poslanica, koja je objavljena na uvodnom mestu današnjeg »Sokolskog Glasnika«, a koja je i razasлана preko pošte svakom društvu i četi.

Svaka glavna skupština mora da bude kritički pregled dosadašnjeg rada i da se ocrtaju nove smernice za još uspešniji rad u poslovnoj 1932. godini.

Isključenje iz Saveza SKJ

Izvršni odbor SKJ nakon provedenog disciplinskog postupka protiv Rudolfa Brinara, člana Sokolskog društva Rimske Toplice, doneo je zaključak, da se isti po 4 tačci § 30. pravilnika za disciplinski postupak i po 2 i 3 tačci § 15. društvenih pravila isključuje iz Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

Poziv na sednicu župskih statističara

Na osnovu zaključka izvršnog odbora Saveza od 15. XII. 1931. sazivamo na dan 16. januara 1932. sednicu zbora

župskih statističara u prostorijama Saveza u Beogradu, Terazije br. 7. II. sprat u 10 časova pr podne a sa sledećim dnevnim redom:

1. Izveštaj statističkog otkca.
2. Izveštaji župskih statističara o stanju katastra po župama.
3. Raspravljanje o organizaciji statističnog posla po jedinicama, župama i Savezu.
4. Eventualija.

Provedenje sokolskih četa u članski katastar

Svim bratskim župama! Pošto je potrebno da se prevedu i sve sokolske čete u članski katastar Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije naredujemo:

1. Sve br. župske uprave neka naruče kod Jugoslovske Sokolske Matice u Ljubljani odgovarajući broj »tiskanica članstva i naraštaja«, kat. obrazac 1. da ih odmah raspošlju svim onim društvima, koja imaju sokolske čete. Matično društvo opet šalje potreban broj tiskanica svojim četama.
2. Dužnost svih sokolskih četa je, da najkasnije do 15. januara 1932. god. ispune u dvoje »Spisak članstva (vežbača) i naraštaja« po abecednom redu i čitljivo, te ih vrate preko svojih matičnih društava nadležnoj župskoj upravi.
3. Sve sokolske čete neka sastave i urede svoj članski i naraštajski katastar po uputstvima u »Organizaciji«, strana 150—152. Kartotečni kartoni

Jobivaju se kod Jugoslov. Sokolske Matice u Ljubljani.

4. Sva matična društva moraju isto tako voditi evidenciju članstva i naraštaja svojih četa.

5. Sokolske čete javljaju promene u stanju članstva i naraštaja u smislu uputstva u »Organizaciji« samo svojim matičnim društvima, a matična društva javljaju promene po četama dalje župi sa svojim promenama na obrascu kat. br. 2.

6. Konstatovano je, da ima u Savezu još preko 150 društva, koja uopšte nisu zavedena u savezni katastar. Pozivamo sve br. župske uprave, da naredbe dotičnim društvima neka smesta ispune i pošalju župi »Spisak članstva i naraštaja« i tako pristupe katastralnom poslu, koji je propisan za sve sokolske jedinice.

Sve članstvo tih društava dobiva katastralne brojeve iz 1931. god. Ako društva najkasnije do 15. januara 1932. ne udovolje dužnostima, objavićemo ih u »Sokolskom Glasniku« te javno pozvati na red i rad.

7. Katastralne brojeve za 1932. god. pamiće br. župski statističar na zboru župskih statističara, koji će se održati 16. januara 1932. u Beogradu.

Štednja!

Svim bratskim župama!

Sve župske jedinice upozorite, neka gledom na opštu gospodarsku krizu ne priređuju bučnih i skupih zabava, a maskirane priredbe neka se uopšte u ovoj i idućoj godini nigde ne vrše. Eventualna materijalna dobit ne može nadoknaditi moralnu štetu, koja je kadra radi ovakvih priredaba da nastane za Sokolstvo, koje ne sme da troši novac, vreme i snagu za pusto veselje: kad masa naroda trpi glad i oseća pomankanje najhitnijih potreba za najsikromnijim životom.

Mesto veselica i maskiranih priredaba neka se propagira opšta štednja, da se može pomoći onoj braći

koja žive u najtežim prilikama i da se prikupi novac za praški slet, za proširenje sokolske štampe, za nabavku sprava i odora itd. Neka bratska društva već su iz vlastite inicijative stvorila zaključak u ovom smislu, što sa zadovoljstvom naglašavamo i stavljamo kao primer drugima.

Porudžbe

Svim bratskim župama!

Svaka porudžba, koju izvrše pojedini župski ili društveni funkcioneri kod Jugoslovenske Sokolske Matice, neka se izvrši na osnovi zaključka sednice uprave to zato, da se proučene i odaslane stvari ne vraćaju sa napomenom: »Ne prima se!« Ovakovi slučajevi događaju se radi toga, jer funkcioner, koji poručene stvari vraća, ne zna da ih je drugi funkcioner poručio.

Na ovaj način čini se šteta na robi i novcu, a tome se može izbeći, ako se i ovi poslovi obavljaju na osnovi zaključaka, koje poznaju svi članovi župske ili društvene uprave.

Jugoslovenski sokolski kalendar za 1932.

Svim bratskim župama!

Jugoslovenski sokolski kalendar za god. 1932. donosi u kalendarskom delu nadopunjene istorijske beleške skoro za svaki dan u godini što može vrlo dobro poslužiti vaspitnim organima i župama i društvima za predavanja i nagovore pred vrstom.

Novost je i abecedni spisak svih sokolskih jedinica našega Saveza, a i statistički podatci mogu pobuditi opšti interes.

Već iz ovih razloga potrebno je da se naš kalendar za god. 1932. proširi među članstvom. Zato je dužnost da se na njega upozore sve župske jedinice, neka ga nabave — ako toga još nisu učinile — i da ga rasture među članstvo.

Svaki Soko i svaka Sokolica neka se služi samo našim kalendarom!

zacija telesnog uzgaja ne može izvesti tako, da bi mogla da zadovoljava u svakom pogledu. Francuski listovi zato preporučuju vladi, da bi se kod pojedinih srezova ustanovili referati za telesni uzgoj, koje bi vodili najposobniji učitelji telovežbe, a na njihovim mestima pak da bi se imenovali njihovi besposleni drugovi.

O OLIMPIJADI.

Kako je teško danas u općoj krizi svim telovežbačkim i sportskim organizacijama da pošalju svoje momčadi u Los Angeles vidi se iz napora da se pribave potrebna sredstva za prevoz u Ameriku i za opskrbu tih reprezentanta na olimpijadi. Također i najveće organizacije trude se svim silama da bilo lutrijama, javnim sabiranjem ili potporama svojih vlada osiguraju potrebna sredstva za odlazak na olimpijadu. U Italiji je n. pr. vlada u tu svrhu dozvolila olimpijskom odboru posebnu lutriju, a osim toga vistirala je još milijon i po lira. Francuzima je još teže, jer ne raspolažu sa dovoljno sredstava da bi na olimpijadu poslali sve one, koji bi trebali da dođu, ali ipak izgleda, da će i oni dobiti veću vladinu potporu, da bi na taj način mogli nastupiti barem na zimskoj olimpijadi u Lake Placid. Radi teške gospodarske krize otvoreno je također još i pitanje učestvovanja Engleza na olimpijadi. Neke druge organizacije pak odlučile su da neće na olimpijadu, jedne radi nedostataka sredstava, druge pak radi vlastitih priredaba.

FINSKA RADNIČKA TELOVEŽBAČKA ORGANIZACIJA

Odmah iz rata bio je u Helsinkiu osnovan Finski radnički telovežbački savez, koji je godine 1919. imao 56 društava, danas pak već broji 477 društva sa ukupno 33.000 članova. U društvima se pored vežbanja na spravama goji također i prosta telovežba, dalje boks, smučarstvo, plivanje, veslanje i cirkicam, što pokazuje, da se tehničko vodstvo organizacije uvelike briga za svestrani telesni uzgoj svoga članstva. Iz toga i proizlazi taj tako veliki napredak, jer se naročito omladina jako veseli i ima volje da sudeluje u društvu, koje joj pruža sve uslove za njen svestrani telesni uzgoj. Također i ženske imaju priliku da se izdašno i pravilno telesno uzgajaju. Organizacija im je kupila veliko zemljište kod nekog jezera, gde pored vežbališta i igrališta članice mogu da se odmaraju od svakidajnog rada u letovistima, koja su vlast organizacije.

STADION U NÜRNBERGU

Pojedini telovežbački savezi ili društva grade svoje stadione manjeg opsega za vlastite potrebe. Općinska uprava u Nürnbergu pak napravila je još korak dalje te je na svom zemljištu u blizini mesta sagradila na prostoru, koji ima 65 hektara, usred livada i drvoreda, krasan stadion, koji će služiti za velike sportske priredbe, a također stajaće na raspoloženju i svim građanima, da se odmaraju i da tamo vode na igranje svoju decu. Sagradena su dva stadionska prostora, koja su opremljena s tribinama. Prvi je velik 350 x 250 m, drugi pak duguljastog oblika te ima u dužini 376, a u širini 133 m. Glavni stadion ima prostora za 56.000 gledalaca, dakle približno toliko, kao sletišta na Ljubljanskom sletu 1922. i beogradskom 1930. god. Naravno, pored stadiona, predviđeno je i sve ostalo što treba vežbačima i sportistima, a tu su garderobe, tuševi, bazeni za plivanje, prostorije za sunčenje itd. Pored toga, ima na prostoru stadiona 13 tenis-igrališta i više igrališta za decu. Na stadion imaju potpuno besplatan pristup sve škole, a pojedinim društvima i organizacijama unajmljuju se igrališta za malen novac.

OTVORENE ZRAČNE VEŽBAONICE.

Tendencija modernog telesnog uzgoja je i mora da bude da se čim više omogući vežbanje na otvorenom, gde nema prašine. Stare vežbaonice bile su inače prostrane, ali su imale male prozore i mnoge druge nedostatke u higijenskom pogledu, tako da je izgledalo, da vežbači beže od svežeg zraka i svetlosti. Današnje vežbaonice u tom pravcu pokazuju već velik korak napred, ali modernim pobornicima telesnog uzgoja ni ove više nisu dovoljne te su zato počeli da propagiraju misao potpuno otvorenih prostorija, koje su samo natkrivene krovom i zaštićene od vetra. Nekoliko takovih zgrada ima već u Nemačkoj i Austriji, pa će se ubrzo bez dvojbe proširiti i po ostalom telovežbačkom svetu. S tim će se telovežba još više približiti starogrčkim gimnazionama, jer je već od nekoć postojalo načelo: Vežbaj na svežem zraku!

ZNAK MODERNOG DOBA

Dokazano je, da se je smučarstvo gojilo među Slovencima već pred četiri stoleća na Blokama i u krajevima, gde po zimi ima mnogo snega. Isto vredi i o Norveškoj, ali danas se smučarstvo smatra kao svojina svega čovečanstva. Ne samo da su ga preuzeli sportski krugovi, već su ga u svoj program uzela također i sve veće telovežbačke organizacije. Tako čitamo, da se je i austrijsko turnestvo odlučilo za smučarstvo i da je ustanovilo u

svojoj centralnoj upravi posebno vodstvo za smučarska odeljenja, koje će 14. i 15. februara o. g. prirediti u Schladmingu prva savezna takmičenja, a na području Dachsteina 5dnevni smučarski tečaj. Zaključilo se je također, da se zimi priređuju veći smučarski izleti članstva.

GODINE 1932. NEĆE SE ODRŽATI SLET FRANCUSKIH GIMNASTA

Poznato je, da je u Francuskoj gimnastičkoj federaciji vladao običaj da se svake godine priredi savezni slet, na kojem su se održavala također i takmičenja za prvenstvo Francuske. Ipak su se protiv tog običaja već duže vremena dizali glasovi, jer se je za svakogodišnje pripreve trošilo previše energije, te je radi toga trpeo unutrašnji rad po društvima. Bivši predsednik Unije G. Cazalet svojim utplivom do sada sačuvao je taj običaj, ali svi znaci pokazuju, da se ove godine neće održati ni jedan veći slet, jer nijedan francuski grad ne može u ovoj općoj gospodarskoj krizi da pruži dovoljnu potporu. Kako javlja zad-

nji broj »Le Gymnaste« pripojiće se ove godine savezna takmičenja za prvenstvo Francuske župskom sletu Zapadne župe, koji će se održati u Rennesu.

NEMAČKI TURNVEREIN U PRAGU

Kao nekakova protuteža Praškom Sokolu bio je 7. marta 1862. u Pragu ustanovljen nemački Turnverein. Ovaj je prošle godine potpuno preuređio svoju vežbaonicu, koja je do danas važila kao jedna od ponajboljih u organizaciji Turnvereina. »Vestnik Sokolsky« izveštava, da su sa rekonstrukivnim radovima započeli već prošlog proleća te da je rad do zime bio potpuno dovršen. Praški Turnverein raspolaže sada s dvima najmodernije opremljenim vežbaonicama, koje imaju sve nuzprostorije, naime kupelji, tuševu sa toplom i hladnom vodom, sušionice itd. U svim prostorijama uvedena je najmodernija ventilacija i telefonska mreža. Sada preuređeni dom podigao je Turnverein godine 1881.

Mihec in Jakec. — U izvanrednoj publikaciji Mladinske matice u Ljubljani izišla je Ribičičeva knjiga »Mihec in Jakec« (slovenački). — Knjiga je veoma prikladna za naše najmlade, a čitače je s užitkom također i drugi. U školi će poslužiti deci pri čitanju i puku, a kod kuće pak za razonodu i smeh. A ko se samo nebi mogao da zabavi čitanjem tih veselih zgodica iz života dvojice živahnih dobrih dečaka Sokolici!

Knjiga je također veoma prikladna i za sokolske knjižnice, te iako je bogato ilustrovana i ima preko 1000 sličica M. Gasparija, stoji samo 12.— dinara, vezana u polu platno 18.— u celo 24.—, a posebno izdanje na finijem papiru 27.— Din.

Narudžbe prima Mladinska matice, Ljubljana, Franciškanska ul. 6, 1/.

Narodne javne knjižnice. — Uputstva za uređenje i rukovanje. — Napisao Đorđe Pejanović, bibliotekar Prosvetne centralne biblioteke u Sarajevu.

Ova knjiga, jedina ove vrste u Jugoslaviji, sadrži sve što je potrebno da knjižničar i osnivač kakve bilo knjižnice znade o osnivanju, uređenju i rukovanju s knjižnicom. Knjiga je napisana tako da se njome može služiti i nestručno lice i svaki ljubitelj biblioteke. Bez ove knjižnice nebi smela biti ni jedna naša ni privatna ni javna knjižnica.

Cena je knjizi 10. dinara. Nabaviti se može kod pisca u Sarajevu (Sime Milutinovića ul. br. 1). Knjiga se šalje samo za gotov novac ili uz doplatu.

Iz načelnništva i tehničkog odbora Saveza SKJ

Iz sednice saveznog TO

od 22. decembra 1931.

Zamenik saveznog načelnika br. Ambrožič podneo je izveštaj o sednici saveznog načelnništva, održanoj 11. decembra u Ljubljani, na kojoj su se među ustalim primili već objavljeni predlozi TO. Primljen je bio također i predlog, da se sadanje članove i članice TO kao i također načelnike i načelnice župa i društva, koji još nemaju propisanih prednjačkih ispita, oprosti od polaganja istih, a u buduće pak da će se na ta mesta imenovati samo one članove, odnosno članice, koji imaju propisane ispite. Nadalje izveštava br. Ambrožič, da je učestvovao na sednici izvršnog odbora Saveza, koja je održana u Beogradu 15. decembra 1931. Na toj sednici bilo je zaključeno, kako je to već i objavljeno u »Sokolskom Glasniku«, da naše Sokolstvo radi gospodarske krize neće početi 1932. god. na olimpijadu u Los Angeles. Na sednici se je raspravljalo također i o kompetencij upravnih i tehničkih organa te o pravilniku za vojne olakšice,

Na pitanje neke župe, ko da je kompetentan za primanje k telovežbi naraštaja i dece, savezni TO saglasno se je izjavio, da to spada u kompetenciju društvenih načelnštava i prednjačkih zborova. — Za predsednika ispitne komisije za župski prednjački ispit, koji će se održati dne 10. januara o. g. na Jesenicama, imenuje se član saveznog TO br. Trček. — Br. Podgornik izveštava, da su župe Kranj, Maribor, Ljubljana i Tuzla povratile saveznom načelništvu pravilnik za smučarska takmičenja, koji im je bio rasposlan na proučavanje. Zatim je bio izabran odbor za konačnu redakciju toga pravilnika, u koji su ušla braća: Česen, Lubej, Trček i Zupan te sestre Skalarjeva i Tratarjeva. — Smučarskim takmičenjima moraću učestvovati samo redoviti vežbači do 26. godine života. Savezna smučarska takmičenja, koja će se održati 21. februara o. g. vrediće kao izbirna takmičenja SSS. — Podneće se molba železničkoj direkciji da se Sokolima-smučarima izda povlaštena polovična vožnja. — Župa Cetinje javlja, da se je razdelila na okružja: Cetinje, Kotor i Peč.

Iz telovežbačkog sveta

JUBILARNI SLET ŠVICARSKIH GIMNASTA

Kako smo već javili, proslaviće ove godine 100 godišnjicu svog opstanka Švicarska gimnastička organizacija sa jubilarnim sletom Federacije u Aarau, gde se nalazi sedište centrale i sedište savezne prednjačke škole. Za sletišta odabran je krasan prostor u veličini od 150 x 700 m; za same proste vežbe određen je četverokutnik u dužini od 360 i širini od 200 metara, te je dakle približno jednak stadionu za proste vežbe praškog sleta. Uprava Federacije računala, da će sletu učestvovati 22.000 gimnasta, koji će se nastanuti u Aarau, odnosno u njegovoj bližjoj okolici. Za prehranu izgrađene se posebne kantine. Pored obaveznih vežaba, izvešće se također i sletska scena, koja će simbolično prikazati razvoj švicarske gimnastike od predgimnastičkog doba do danas.

IZ SAVEZA RADNIČKIH TELOVEŽBAČKIH DRUŠTAVA U ČSR

Ove godine prirediće Savez radničkih telovežbačkih društava (DTJ) veći slet svoga članstva i ostalih odeljenja u Plznu. — U oktobru održaće se glavna skupština DTJ, koja se je imala da održi već prošle godine. — Na poslednjem sastanku zastupnika pojedinih okružja pokrenulo se je također i pitanje reorganizacije okružja, ali se je zaključilo, da se načelno ostane kod sadašnje porazdele saveza; ukinuće se samo neka manja okružja,

koja će se priključiti drugim većim. Nadalje se je raspravljalo i o načinu, kako bi se organizacija DTJ mogla proširiti i u manja mesta, pa se je u tom pogledu usvojilo dosadanje iskustvo Sokolstva, naime, da se u takovim krajevima ustanove najpre pripravnici odbori, koji bi imali da pripreme sve potrebne uslove za ustanovljenje društva. — Glede pitanja besposlicne članova DTJ zaključeno je, da svako pojedino društvo samo nastoji pomoći svoje besposlicno članstvo. Konačno se je uredilo i pitanje dobe kada pojedinac stupa u članstvo, pa je određeno, da članom DTJ postaje svaki pripadnik po navršenoj 18 godini.

ZENSKA GIMNASTIČKA ORGANIZACIJA U LUXEMBOURGU

Po uzoru francuske organizacije gimnastkinja osnovala se je također i slična organizacija u Luxembourgu, koja sada broji 9 društava sa 285 članica, ali je ipak u vodstvu organizacije pored žena još i 5 muških članova. Ove godine već prirediće ova organizacija svoj prvi slet i tom prigodom i međunarodna takmičenja žena.

BESPOSLENOST MEĐU UČITELJIMA TELOVEŽBE

Također i među učiteljima telovežbe počinje da se oseća besposlica, naročito to u Francuskoj, u kojoj inače u glavnom telesni uzgoj po školama još nije tako ureden, kako bi to bilo poželjno. Naravno, i ovdje su opet krive finansijske neprilike da se organi-

KNJIGE I LISTOVI

Pavle Flere: Pravljice. — Ljubljana 1931. — Tisak i naklada Učiteljske tiskare. — Str. 169. — (Slovenački.) — Cena u polu platno vezanoj knjizi Din 36, u celo platno Din 45. — Gradivo priča, koje je spretno i srećnom rukom sabrao u toj knjizi Pavle Flere, uzeto je ponajviše iz narodnog blaga, koje je bilo objavljivano u »Slovenskom Glasniku« i »Slovanu«. — »Pravljice« (priče) su po sadržini razvrstane u 6 poglavlja, koje govore o vilama i drugim čudnim bićima, o svetima na zemlji, o ukletim i promenjenim, o laži i drugim preprečnostima, o vragu i vragolijama i konačno o životinjama. — Sve je to pisano bujno i život u ovim pričama razvija se ispred nas, kao složen u bogatu kitu narodne fantazije, da knjigu ne možeš da odložiš, dok ju ne pročitaš do konca. To je zanimljiva i privlačiva zbirka pučke poezije, duhovitosti i šale te ujednak koristi meri pobuđuje pozornost i pruža užitak svakome — ne samo omladini — ko samo želi razonode. Knjigu je ukraio slikama Maksim Gaspari, koji je ovoga puta odlično pogodio dušu narodne poezije i narodnog sloga. Što je u njoj tako obilno izraženo. Po svemu dakle knjiga je vredna da se pročita i zato ju preporučamo svim javnim i privatnim knjižnicama kao i pojedincima.

KRONIKA

JUBILEJ NARODNOG BORCA BRATA VJEKOSLAVA SPINČIĆA

Ovih dana proslavio je stari nacionalni borac, Istranin, brat profesora Vjekoslava Spinčića 60 godišnjicu svog posvećenja za svećenika Tom prilikom čitao je u svom omiljenom Kastvu jubilarnu mislu, koju narod naziva bisernom. Profesor Spinčić toliko je zaslužan borac za prava našeg

naroda u Istri, da je svojim požrtvovnim radom i uspesima ne samo u istoriji našeg naroda, već i u srećama svojih zemljaka sebi sagradio najlepši spomenik. Jubilarac, koji je sav svoj život, sav svoj rad posvetio sreći i napretku svog naroda, nakon teške bolesti i već u odmaklim godinama opet se je odzvao kada ga je u ovim istorijskim danima narod pozvao, da ga zastupa u novoj narodnoj skupštini, da saraduje kao istaknuti i iskreni Jugosloven na izgradnju potpunog jedinstva naroda i države i da pomaže u složnom radu sa svima, koji hoće da pozitivno i konstruktivno rade na olakšanju današnjih teških prilika. Star, ali duševno mlad i svež, profesor Spinčić dočekao je dan, da bude i član novog jugoslovenskog parlamen-

ta i da pretsedava njegovoj prvoj sednici.

Prilikom svog jubileja primio je mnogobrojne čestitke; narod iz bliza i daleka sakupio se u Kastvu da čestita i pozdravi svog sina i oca, pa se tim čestitkama pridružuje i Sokolstvo sa iskrenom željom, da nam naš omiljeni brat prof. Vjekoslav Spinčić, još mnogo godina bude zdrav i čio!

100 godišnjica dr. Julija Gregra. Ovih dana navršilo se 100 godina od rođenja dr. Julija Gregra poznatog vode i političara češkog naroda u poslednjim decenijama prošlog stoleća. Bio je godinu dana stariji od Tyrša, pa je i godinu dana pre došao u Prag, gde je stupio u redakciju novosnovanog lista »Narodni Listy«, u kojima je razvio ostru kampanju protiv krivica, koje je Austrija činila Česima. Njegovi članci bili su toliko agresivni, da je list često puta bio pljenjen, a i on sam osuđen »radi rušenja općeg mira«. Naravno, odmah je pristupio i u odbor, koji je pripremao osnivanje Sokola; on je i predao državnim vlastima molbu za odobrenje pravila novog društva, na kojima je i saradivao. Na prvoj skupštini Sokola bio je izabran u prvi odbor, u kojem se istakao svojim organizacionim radom. Veliki politički proces zbog njegovih antiaustrijskih članaka u »Nar. Listima«, u kojem je bio i osuđen na godinu dana, sprečio mu je daljni rad u Sokolu kao odborniku, ali je društvu ostao veran do smrti; setio se također društva velikim darom, poklonivši mu svoje veliko zemljište nazvano »Žiškovo pole« u Pribislavi. Kao politički vođa naroda i kao novinar cenio je sokolski rad i podupirao ga svim svojim snagama, znajući da Sokolstvom sprema narod na borbu za lepšu budućnost.

† brat prof. dr. Milan Prelog. U Zagrebu na božićno veče umro je u svojoj 52. godini brat dr. Milan Prelog, profesor filozofskog fakulteta u Skoplju. Kao naučenjak pokojnik je stekao velik ugled ne samo u našoj zemlji, nego i u inostranstvu. Broj njegovih dela iz istorije prilično je velik i s njima otvorio je sebi put iz srednje škole do mesta profesora univerziteta. Svoje filozofske studije završio je u Pragu, žarištu Slovenstva i Sokolstva, pa je razumljivo, da je Prag na njega imao jakog uticaja i u tom pogledu. Diplomirao je godine 1901. i služio u Petrinji, Banjoj Luci i Sarajevu, a 1905. imenovan je i direktorom gimnazije u Osijeku. Od 1920.—1922. nastavljuje specijalne studije u Pragu, a nakon toga dolazi na filozofski fakultet u Zagreb kao redoviti profesor opće

istorije. Godine 1926. bio je penzionisan, ali već naredne godine izabrao ga je filozofski fakultet u Skoplju za svog člana, pa je do svoje prerane smrti radio u Skoplju. U Sokolstvu nije zauzimao vidnog mesta, ali je uvek saradivao, pa je i u septembru o. g. predavao u Saveznoj prosvetnoj školi u Novom Sadu.

Odjek smrti nadbiskupa dr. Sedeja. Smrt opće poštovanog vladike dr. Sedeja bolno je odjekla ne samo među našim narodom u Italiji i u našoj zemlji, nego i u inostranstvu. Mnogi inostrani ugledni listovi doneli su pored notica o smrti ovog nacionalnog mučenika i svoje komentare, iznasaajući u njima prilike, koje su bile uzrok smrti dr. Sedeja. Kod nas u zemlji sav narod bio je potresen tra-

gadijom ovog našeg narodnog sveštenika i gotovo svi listovi doneli su lepe članke, u kojima su istakli sve vrline nezaboravnog borca za čovečanska prava svog naroda, koji je njegovom smrću izgubio mnogo i možda čak i poslednji svoj moralni oslon.

Spomen-ploča Augustu Šenoji. U spomen velikog hrvatskog pisca Augusta Šenoje, prvog romansiera velikog stila u hrvatskoj književnosti, prigodom 50 godišnjice njegove smrti priređene su razne komemorativne svečanosti, osobito u Zagrebu, gde je 27. decembra pr. god. u Vlaškoj ulici broj 35 otkrivena spomen-ploča na kući, u kojoj se Šenoja rodio. Svečanostima učestvovala su sva zagrebačka nacionalna i kulturna društva.

France in Mrnuh Ivan. Na župnem zletu u Celju pa si je zagorska vrsta u srednjem odeljku priborila 4. mesto. Tekmovalo je pa vse skupaj iz Zagorja oko 40 telovadeci. Vsi so bili diplom veseli, ker jim bodo trajen spomin. Predaji diplom je sledila orodna telovadba šestih članov na krogih in bradlji, ki je mnoge navdušila za redno vežbanje u sokolski telovadnici. Posebno je zadivil br. Regancin Rudolf, ki je posebno na krogih pokazal vrhunske stvari. Prizorček »V bratskem objemu« je vsem najbolj ugajal, saj so se pisanokrili metuljčki lepo zibali po cvetljicah. Prizorček je pevsko in dramsko naštudiral br. Čulot z žensko deca. Naslednja točka članov »U boj!« je zelo lepo uspela pod vodstvom načelnika br. Kluna. Moški naraščaj pod vodstvom br. Černejca je zelo skladno odvežbal praške proste vaje. Nekaj posebnega je pokazal ženski naraščaj pod vodstvom sestre Darinke Poljšakove, in sicer češke »Raznoterostic«. Krasni gibi, ki so jih izvajale gojenke, so marsikoga navdušile. Vzpored so zaključili »Amorjic« (moška in ženska deca), ki jih je nad vse lepo pripravil br. Šulin. Vsem vadeljem iskreno priznanje. Na sporedu nismo videli letos nič članic, a kljub temu je akademija sijajno izpadla u moralnem pogledu. Dvorana je bila nabitopolna, kar znači, da se u Zagorju razvija Sokolstvo u vseh slojih.

Miklavž v Sokolskem domu. Deca in naraščaj zagorskega Sokola se vse leto veselita Miklavža, a letos še posebno, ker je svetovna kriza že vsake-motrkala na vrata. Zagorski Sokol se je tega zavedel in je bogato obdaril svoje male ob priliki Miklavža. S približno čez 4000 Din je obdaril čez 200 svoje dece in naraščaja. Za mladino je bil Miklavž u soboto, 5. decembra popoludne, a za odrasle isti dan zvečer ob 18. uri.

Prosvetni odsek. Ker je bil v jeseni prosvetar brat Kopriča bolan, je sokolski oder nekaj časa počival. A agilni člani sokolskih desk so se sami zbrali pod vodstvom br. Kalana in se dogovorili za burko »Trije vaški svetnik«. Naštudirali so jo in jo 15. nov. sijajno zaigrali. Na željo razpoložene publike se je igra ponovila 22. novembra popoldan pri znanih cenah. Obakrat je bilo mnogo obiskovalcev.

Takoj za tem si je omissil prosvetni odsek Finžgarjevo proslavo ob priliki pisateljice 60letnice. Naštudirali so Finžgarjevo »Verigo« pod vodstvom br. Entorja. Proslava se je vršila 13. decembra, na katero je bil povabljen tudi jubilar sam, a se proslave ni mogel udeležiti. Na proslavi je govoril akademik g. Janež, ki je u lepih besedah očrtal pisateljev pomen u naši literaturi, nakar so igralci lepo podali »Verigo«. Obžalovanja vredno je, da se naše ljudstvo premalo zanima za podobne prireditve.

Mladinski odsek je zopet začel s svojim programom. Vsako sredo ob vseh članov pa je, da podobnih predavanj, pripovedovanje pravljic in povesi, a vse s spremljanjem skiptikona. Za zabavo so tudi šaljive reči, kakor zgodba o »Rdeči kapičici«, »Kozamurniku« itd. Tudi s predavanji je prosvetni odsek že začel. 17. decembra je predaval o »Francoski revoluciji« g. Kravos iz Ljubljane. Predavanj znanstvenega in kulturnega značaja bo še tekom zime več, bratska dolžnost vseh članov pa je, da podobna predavanja ne ignorirajo.

Župa Karlovac
SOKOLSKO DRUŠTVO BOJANCI.

Brat Simo Vrlinič † 4. decembra 1931.
Maleno sokolsko gnezdo Bojanec pritisnula je teška tuga, prekrilila žalost golema. Vrloga starostu Stevu

† Brat Simo Vrlinič

Vrliniča skobio je udes zlokobni, nestalo mu sina prvorodnog, ponosa i uzdanja društva bojanskog. Bol se uselilo u junačke grudi, da drhte pod crnom koprenom, u suzama se kupaju oči sokolje. Nema utehe da umiri i

Naši založbi je izšla gledališka igra:
Manica Komanova: Krst Jugovičev
Narodna igra u treh dejanjih s posebnim ozirom na Sokolstvo
(12 oseb: 8 moških, 4 ženske)
Cena izvodu Din 8.—
Igra ima odlično nacionalno in sokolsko propagandno vsebino.
Priporočamo vsem sokolskim odrom.
Učiteljska tiskarna u Ljubljani

okrepi srca rastuzena, jer nema niti čee više biti onoga, koji je utehu donosio i radost seao. Nema više dična sina i hrabra Sokola Sime Vrliniča...

Postao je Soko u ranoj mladosti, čim je mogao slobodno mahati krilima svojim. Bio je najbolji vežbač, najrevnosniji prednjak i načelnik društveni. Voleo je žarko ponosnu zemlju Jugoslaviju, jer je tu ljubav nasledio od oca svoga, neustrašivog borca misli jugoslovenske i vode male naseobine srpskog plemena, kome je gorda želja bila, da uidi sina na poslu narodnom. I sin je rastao kao bor ponosni, srčan kao granit planinski, šireći oko sebe nahu da čee biti dostojan zamjenik junačkog roditelja.

Ali crna krila nemilosrdne smrti raširiše se nad uzdanicom ovom i grozno pandže ugrabiše nesretnom ocu voljena sina u dvadeset četvrtog godini njegovoj. Nije pao od duge i teške bolesti, jer ni ona ne smede napasti silno i snažno telo njegovo, sama se smrt nije usudila u oči mu pogledati. Ali ga je zato mučki napala, iz podne zasjede, dok je, mlad i lep kao Adonij, lovio divljim i prokletim Bukovljem. Grunula je puška, i vrela zrno — namerno ili slučajno — razderalo je grudi mladoga junaka, salomilo kri la smelom Sokolu. Pao je mrtvac kao potsećena jela i bujnom krvlju orosio nesrećnu i zlokobivu zemlju dedovsku. A kad su očajnom ocu i crnoj majci doneli sina mrtvog, jeknulo je srce roditeljsko strašnim jaukom. Odazvala mu se sva srca bojanskih Sokolova, da je tužna i kobna pesma nebo zaparala.

Nisko su oborene glave junačke, bol je sledio grudi malenog sokolskog jata. A na kamenitom groblju bojanskome, pod starodrevnim lipama pradedovskim, žalno se diže još jedan grob. U njemu leži zakopana nada viteških Bojančana, salomljeno uzdanje oca čemernoga. I dok sa starih lipa pada zlatno lišće i pokriva crnu humku, nad njom čee se prolivati gorke suze roditeljske i zamirati tih plač sestre ucviljene. A sa njiva i pašnjaka dopiraće ponosna pesma sokolska, da bude mladome junaku slatka i večna uspavanka, a ožalošćenim roditeljima, braći i sestrama tužna uteha.

Slava Ti, mrtvi Sokole i dobru brate Simo Vrliniču! Bojanski.

Župa Kragujevac
SOKOLSKO DRUŠTVO SENJSKI RUDNIK.

Sokolski praznik 1. decembar, kao i jednogodišnjica opstanka Sokolskog društva, proslavljen je najsvetevanije. U crkvi je posle službe božje održano blagodarenje, a zatim su svi pošli u mesnu osnovnu školu, gde su prisustvovali svečanosti sokolskoj sednici. Starešina Sokolskog društva ing. Ivan Grebenšek, otvorio je svečanu sednicu lepim i kratkim pozdravnim govorom, u kojem je pokazao uspešan rad minule godine, te prikazao ukraško značaj ove proslave. Nakon toga pročitao je prosvetar poslanicu prvog zamenika starešine br. Gangla. Starešina zatim podeljuje i daruje naraštaj i decu fotografijama Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra pozivajući ih na poslušnost i zanimanje za sokolski rad.

Napomenuti mi je ovom prilikom, da se Sokolstvo u Senjskom Rudniku razvija sigurnim tempom a obzirom na agilnost i sokolski ustajni rad starešine ing. I. Grebenška, može se sa sigurnošću očekivati i lep napredak u budućnosti. Kroz ovu godinu dana prikupljen je primeran broj članstva, među kojima postoje razne kulturne sekcije kao trezenjačka, diletantska čak i muzička sekcija, koja ima kompletnu glazbu. Ovo društvo može poslužiti mnogim ostalim društvima za primer. — K—č.

Župa Kranj
SOKOLSKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA.

V razprodani hiši je priredil loški Sokol u nedelju 13. t. m. zvečer, s prikčekom ob 20. uri, glasbeno-dramski večer, ki je u svakem oziru prav do bro uspel. Prireditelj je bila prvi renejši poskus, zanesti smisel in lepoto glasbe in odrske umetnosti med širše vrste članstva. Bila je to strogo prosvetna prireditelj s sodelovanjem vztrajno agilnih društvenih odsekov.

Spored je pričel z duetom in finalom Zajčeve opere »Nikola Zrinjski«. Orkester je prav dobro zastavil in je bila maestozna kompozicija vrlo dobrodošla. Igralci so nato prikazali drugo dejanje Jurčičevega »Desetega brata«. Z nastopom Krjavlja se je dejanje na odru močno poživilo in tudi petje je bilo prav efektno. Brat Janko Sicherl je s »Starčkom« iznova dokazal, da ima upoštevanja vreden in simpatičen pevski materijal. V ostalem je igra hiralna na prepričanem tempu, česar sicer pri drugih predstavah nismo opažali. Sledila sta samospeva br. Steva Šinka, ki je u diskretnim spremljevanjem s. Danice Dolenčeve na klavirju zapel Vilharskega: »O zakaj si se mi vdala« in »Mornarja«. Kakor bron čisti glas je poslušalce viharno navdušil. Aplavz odličnemu pevцу je bil zaslužen. Živahnna skladba za orkester »Vesela ouvertura«, od Keler Bele je zaključila prvi del sporeda. Po odmoru sta pela br. Milan Zega in s. Hermina Ankele tri odlomke iz opere »Mignon«, potem ko je br. Vojteh Debeljak obrazložil vsebino igre. Oba pevca sta se močno potrudila, da prekrasne pevske partije čim lepše prednašata. Smemo reči, da smo bili u igranjem prvih odlomkov opere na škofovloškem odru zadovoljni, tembolj, ker je zahtevala stvar truda, žrtve in volje, kot le kaj. Spremljala je na klavirju s. Nikolina Zega, ki je u svojoj tehniki in lahkotu igranja pokazala, da instrument do potankosti obvlada. Ponovni točki orkestra, ki je izvajal »Netopirja«, je sledil nastop moškega pevskega zbora. Pevovodja br. France Adamič je zapel s svojimi Adamičevci »Ti si pa jablanca« in Volaričevega »Čolniček«. Pevci so strumno sledili svojem vodji. Pesmi sta želi prvovrstni uspeh. Kot 125. predstava na odru Sokolskega doma se je igrala Aškerčeva enodejanska »Tujka«, u režiji br. Košce, ki je bil idejni organizator tega večera. Igra je zelo ugajala. S. Pepca Izdova se je izkazala kot prav dobra odrska moč. Pa tudi s. Ankeletovi sta k splošnem uspehu mnogo doprinesli. Brat Košca je oskrbel naravnost divno scenerijo in tudi uspešno igral doktorja.

Čeravno se je izvajal spored skoro tri ure, so vzdržali gledalci do konca. Prireditelj je bila nov in časten uspeh dela, ki veje med škofovloškimi sokolskimi brati in sestrami.

SOKOLSKO DRUŠTVO TRŽIČ.

V dobi niti celega meseca je imelo Sokolsko društvo Tržič kar devet prireditelj. Običajnemu praznovanju sv. Martina je sledilo kinopredavanje s filmom »Zmagovalci vsemirja«, nato literarni večer, dne 27. novembra zanimivo in poučno predavanje brata dr. Misa iz Ljubljane »o higijeni dušee; setra Lajovic Jirka je zopet zbrala številno deca, kateri je pripovedovala pravljice. Dne 29. novembra se je vršila pod vodstvom načelnika brata Marklja, kateremu sta stali u čvrsto pomoč s. Renata Šavnik in načelnica s. Mica Azman, telovadno akademija, ki je bila pregled celeletnega dela. Nastopili so vsi odelki, najbolj je ugajal ženski naraščaj, ki je teže gimnastične vaje brezhibno izvedel. Po govoru prosvetara br. Lajovica je razdelil načelnik diplome, saj so i vrsta moškega naraščaja i posamezniki moškega in ženskega naraščaja pri župni tekmi u Radovljici odnesli dvojce prvih mest. Društveni orkester je priznato dovršeno pomogel k uspehu akademije, ki je bila zelo številno obiskana. Dne 1. decembra se je vršila slavnostna seja društvene uprave u Sokolnici z zaobljubo novostopivšega članstva. Miklavžev večer za deco je bil 5. dec. obdarjenih je bilo 125 dušice dece in naraščaja; za odrasle pa se je vršil drugi dan. Dne 13. decembra pa je napravil naš dramski odsek u uprizoritvijo »Vaških svetnikov« zopet velik korak naprej. Burka že sama po sebi ugaja občinstvu, posamezne kreacije pa so pokazale, da imamo prvovrstne moči, ki nikakor ne zaostajajo za onimi večjih mest in odrov. Režiser brat Stopar je imel pri razdelitvi vlog srečno roko. Kdo bi bolje postavil župana in županjo na oder, kot sta ju Šter in Greti Papov? Župnik (Engelsberger) miren a energičen, prava tipa-originala pa Bavdek (Dobrin) in Šimec (Perko). Mica (Dobrinova) posrečeno ko-

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

Župa Banja Luka
SOKOLSKO DRUŠTVO BANJA LUKA.

Ove godine proslavljen je 1. decembar, taj najveći sokolski praznik, kod nas vrlo svečano i dao, održanjem akademije, lepu sliku rada u društvu. Posetioci akademije bili su zadovoljni, te su poneli lepe dojmove s ove naše proslave.

Sama proslava podeljena je u tri dela. Na 29. novembra u 11½ sati održana je akademija u dvorani Narodnog pozorišta Vrbaske banovine za članove i dake srednjih škola s istim programom, koji je bio i prvog decembra, glavnoj svečanosti. Pored toga podeljene su diplome braći i sestrama sa beogradskog svekolskog sleta i sa župskog sleta o. g. Zatim su zakletni novi članovi društva i obavljeno prevođenje dece u naraštaj i naraštaja u članstvo.

Pozdravnu reč održao je br. starešina dr. Jovo Perenčević i pohvalio braću, koja su se istakla i društvu pribavili lep broj diploma. Iza toga je pročitana poslanica za 1. decembar 1931.

Na sam 1. decembar otpočela je svečana akademija u 16 sati, koja je bila dobro posećena.

Vežbe su na svečanosti akademiji odlično izvedene, a naročito je lep utisak ostavila grupa osmorice, koji su izveli egipatske slike u propisanim kostimima.

Treći deo proslave bio je ples u Oficirskom domu, koji je također odlično bio posećen.

Župa Bjelovar
SOKOLSKA ČETA FERDINAND DOVAC.

Dan ujedinjenja proslavljen je u Ferdinandovcu kao državni, narodni i sokolski praznik. — U 9 sati u rimokatoličkoj crkvi održan je Tedum, kojem je prisustvovalo, pored ostalih i Sokolsko društvo.

U 9 i pol sati nakon službe božje sakupili su se Sokoli i građanstvo u državnoj osnovnoj školi dupkopunoj na predavanje, koje je održao starešina brat Kazimir Šoštar. Zatim je brat tajnik Vjekoslav Blaga održao predavanje o značenju dana ujedinjenja, koje je od prisutnih pažljivo saslušano. Nakon toga pročitana je poslanica 4. petstarešine Saveza SKJ brata Gangla, a zatim odasлана brzojavna čestitka njegovom Veličanstvu Aleksandru I. u Beograd.

Tako se je proslava ujedinjenja u lijepoj svečanosti provela.

Na večer istoga dana u 7 sati održana je akademija sokolske čete, koju je otvorio starešina brat Kazimir Šoštar pozdravnim govorom, a zatim je prosvetar brat Martin Ivančan održao u glavnim potezima predavanje o značenju ujedinjenja, koje je završeno sa burnim poklicima Nj. Vel. Kralju Aleksandru I. — Po tom Vel. Kralju Aleksandru I. — Po tom se izviđao daljnji program akademije sa diletantskom predstavom.

Da bi posetiitelji ove akademije imali u gore navedenom programu što veći užitak proslave ujedinjenja, zamoljen je bio po Sokolskoj četi, a na inicijativu starešine brata Kazimira Šoštar gospodin Stanislav Marjanović, učitelj iz Dubravčaka levog, općine Pos. Bregi, da bi otpevao nekoliko lepih pesama, čemu se je rado i odazvao, te bi nagraden iskrenim aplauzom.

Župa Celje
SOKOLSKO DRUŠTVO TRBOVLJE.

Naš Sokol priredi vsako leto na narodni praznik ujedinjenja svečano akademijo, pri kateri pokaže tudi uspeh celoletnega truda in dela. Znanost je, da razpolaga naš Sokol s prvovrstnimi telovadci in telovadkami, z discipliniranim naraščajem in, razume se, z marljivim vadeljskim zborom.

Letošnja akademija je bila na višku, tako glede izbire programa, kot glede izvajanja. Akademijo je otvoril sokolski naraščajnik s primerno deklamacijom, nakar je br. A. Beg u jedrnatih besedah očrtal pomen 1. decembra za vse Jugoslovene. Nastop članov na bradlji, drogu in krogih je bil u vsakem oziru dovršen. Vse težke in vratolomne vaje so izvajali člani u eleganciji in lahkotu. Ravno tako dovršeno izvajani sta bili tudi obe prosti vaji, »Carmen« in »U boj«. Vzoren je bil nastop moškega naraščaja, ki je pokazal, da posveća vadeljski zbor največjo pažnju naraščaju, bodočemu stebru sokolske ideje. Posebno lepi sta bili vaji »Život djeteta« in »Trokute«. Članice so nastopile u »E-moll sonatno«. Izvajanje je bilo brezhibno, elegantno. Ženski naraščaj je izvajal vaje s siti, »Telovadni ples« in »Rukovet«. Nastop mladih naraščajki je bil u vseh točkah naravnost srčan. Krona večera je bil kombiniran nastop članov in članic u prosti vaji »Fausta«. Ta težka vaja, ki zahteva od telovadcev in telovadk skoro baletskih sposobnosti, je bila najlepša. Sokol sme na uspeh tega večera biti ponosen. Občinstvo je nagradilo vse nastopajoče pri vsaki točki u viharnim aplavzom. Društveni starosta br. Sušnik je ob tej prilici razdelil u lepim bodrilnim nagovorom med članice i članice diplome, ki so si jih priborili na župnih tekmah u Celju. Z diplomami je bilo odlikovanih 29 članov in članic, vsakekako za društvo nad vse časten uspeh. Telovadne točke sta spremljala na klavirju gdč. Brandsteterjeva in g. Kalan, na goslih pa g. Marin. Vsi so priskočili na pomoč šele u zadnjem momentu. Pri tej prilici se je pokazalo, kako velikanska škoda je za društvo, da se je razšel sokolski orkester, ki je bil po svojoj kvaliteti znan daleč naokrog. Sokolski orkester je treba znova poklicati u življenje in o tem naj razmišljajo poklicani faktorji.

Mladinski odsek je zopet začel s svojim programom. Vsako sredo ob vseh članov pa je, da podobnih predavanj, pripovedovanje pravljic in povesi, a vse s spremljanjem skiptikona. Za zabavo so tudi šaljive reči, kakor zgodba o »Rdeči kapičici«, »Kozamurniku« itd. Tudi s predavanji je prosvetni odsek že začel. 17. decembra je predaval o »Francoski revoluciji« g. Kravos iz Ljubljane. Predavanj znanstvenega in kulturnega značaja bo še tekom zime več, bratska dolžnost vseh članov pa je, da podobna predavanja ne ignorirajo.

SOKOLSKO DRUŠTVO V ZAGORJU.

Proslava 1. decembra.

Takoj po javnih nastopih se je začel zagorski Sokol pripravljati za proslavo ujedinjenja. Ker so pa take priprave vedno u škodo telovadbi, si je prednjaški zbor razdelil priprave tako, da niso trpeli oni telovadci in telovadke, ki na tej akademiji niso nastopili. Spored akademije je bil zelo posrećeno izbran, otvorila jo je alegorična slika, ki je predstavljala jakost, krepost in vztrajnost Sokolstva. Takoj za tem so prikoralake u telovadnico brhke naraščajnice, ki so se izkazale u vajami na gredech, ki jih je navežbal br. Vilko Kovač. Za njimi je pritekla u telovadnico moška deca in pokazala svoje znanje z »Ritmičnim vežbanjem« pod vodstvom vadit. br. Šulina. Člani s svetlećimi kiji so zadivili publiko, ki je z zanimanjem sledila njihovim izvajanjem, saj kaj takega še ni videla. Ljubki kuharji in kuharice so se odlično izkazali s svojoj sestavo »Kuharije«, posebno uniforma je požvela njihova izvajanja. Sestri Bergarjevi vse priznanje. Nato so prikoralali u telovadnico vsi telovadni odelki, na odru so se pa zbrali vsi člani upravnega odbora k slavnostni seji. Starešina br. Ferdo Poljšak je pozdravil vse navzoće in Nj. Vel. kralju in Nj. Vis. prestolonasledniku je zaklical trikratni »zdravo«, nakar je zaigrala godba državno himno. Nato se je vršila zaobljuba nanovo vstopivšega članstva. Brat starosta je prečital poslanicu saveza SKJ, ki je bila u burnim odobravanjem sprejeta. Za njim je slavnostni govornik br. Požun poudarjal važnost sokolske ideje in misli ter očrtal pomen ujedinjenja. Načelnik br. Klun je spregovoril telovadćim par besed u vzpodbudo k novemu delu in k novim uspehom. Zaobljubo članstva in dece je občinstvo z zanimanjem poslušalo, nakar je br. načelnik razdelil telovadćem na I. Vsesokolskem zletu u Beogradu in na letošnjem župnem zletu u Celju diplome. U Beogradu si je zagorska vrsta priborila malo diplomu, in sicer: br. Gregl Stefan. Černejč Božidar, Klun

stimirana, potovka (Pirčeva) prava meštarka. Dekleti dovolj ljubki, le Franica preveč velikomestna. Najbolj ugajala pa sta Jakec (Lavš) in njegova mati (Mallyjeva). Jedva da smo ju prepoznali, tako sivojevrstno zamisljeno sta podala svoji vlogi, in je Mallyjevo občinstvo pri odprtjem odru parkrat akklamiralo. Učitelj Štempihar (Smolej) sicer zelo dober, le živahnijšega kretanja še ni dovolj v krvi. Vsem veliko priznanja! Pogrešali pa smo v odmorih, četudi kratkih, sokolskega orkestra.

Župa Ljubljana

Vsem bratom in sestram!

Blizu se čas, ko bo Sokolstvo proslavilo v Pragi leta 1932. z velikim IX. Vsesokolskim zletom stoletnico rojstva brata dr. Miroslava Tyrša, čigar ideja je ustvarila v vseh slovanskih narodih mogočno sokolsko organi zacijo.

Ta pomembni dan rojstva sokolskega ustanovitelja proslavi tudi Sokolska župa v Ljubljani v dneh 4. in 5. junija 1932. na župnem zletu v beli Ljubljani,

kjer je tekla zibelka jugoslovanskega Sokolstva.

Naš župni zlet mora biti veličastna manifestacija sokolske misli in sokolske delavnosti. Na njem nam je treba pokazati odlične sadove sokolskega dela za povzdigo telesne in нравstvene moči našega naroda.

Naš klic velja vsem bratom in sestram, naraščaju in deci. Dvignite se vsi v vsem, kar je v Vas najlepšega in najboljšega; oklenite se z največjo ljubeznijo dela, ki naj bo v pripravah vztrajno in neumorno.

Kvišku vsi na podvojeno delo, da bo naš župni zlet, naša proslava veličasten prikaz sokolske misli. Glejte, da bo odsev stanja sokolske stvari v naši župi svetel in jasen za nas in za naš narod, ki so mu posvečena vsa naša čuvstva, misli, želje in moči.

ZDRAVO!

V Ljubljani, dne 1. decembra 1931.

Uprava Sokolske župe Ljubljana

Dr. Josip Pipenbacher

starosta.

Lojze Vrhovc,

Stane Flegar,

načelnik. tajnik.

SOKOLSKO DRUŠTVO ČABAR.

Upravo je godišnjica otokako je Sokolsko društvo Čabar počelo radom. Prem se je društvo osnovalo bez da je imalo ikakovih sprava i ostalih sokolskih potreptina, te ni dvorane nije moglo odmah nači, plod rada ovoga društva kroz ovu godinu dosta je velik. Po svojim dobrim i agilnim funkcionerima osnovane su 3 sokolske čete u bližnjim okolnim selima, i to u Osilnici, Dragi i Starom kotu. Iako društvo nije imalo nijednog tehnički sposobnog prednjaka, to je ipak, studirajući kombiniranjem iz vezbovnika, naučilo sa svojim članovima vežbačima par prostih vežbi, i na Vidovdan dalo svoj prvi javni nastup.

Kroz čitavo to vreme društvo stoji materijalno vrlo slabo, pa kraj ogromnih svojih izdataka, kao za adaptiranje sokolske dvorane, nabavku vežbaćih odela siromošnijim članovima, nije društvo moglo nabaviti sprava, što koči rad, a razume se, teško se napreduje. Od sprava ima jedino ruče. Jer je taj kraj vrlo pasivan, pomoći od pojedinca nema nikakovih.

U jesenski prednjački tečaj u Ljubljani, od 19. do 30. X. t. g. poslalo je društvo svoja 2 člana i 1 članicu. Društvo se time preporodilo, jer su se prednjaci dali odmah na posao.

Najveću hvalu, da se je društvo Čabar počelo ovako razvijati, dužno je bratu L a c k u K r i ž u, III. potstarešini Saveza, koji ovo društvo potpomaže u moralnom i materijalnom pogledu.

Dan 1. decembar proslavilo je društvo najsveteljanije. Posle službe Božje krenulo je članstvo s građanstvom i pretstavnicima vlasti u prostorije osnovne škole, koje su bile lepo okićene, gde je održana svečana sednica. Sednicu je otvorio starosta br. Lujo Malnar lepim pozdravom. Pročitana je poslanica I. zam. saveznog starešine, a iza toga učenica osnovne škole Nada Rušnjak deklamirala je pesmu »Pozdrav Sokoliciima širom otadžbine« od Zmajeva Jovanovića. Prosvetar br. dr. Bogdan Koritnik održao je predavanje o značaju dana 1. decembra i značaju Sokola kraljevine Jugoslavije. Nakon toga su svi novi članovi položili zavet i obavilo se prevođenje dece u naraštaj i naraštaja u članstvo. Vrlo lepo proslavile su svoj sokolski praznik 1. decembra i Sokolske čete Osilnica i Staripot, koje su priredile i akademiju, a proslavi prisustvovali su i delegati ovoga kao matičnoga društva.

SOKOLSKA ČETA VEL. POLJANE.

Naša sokolska četa je proslavila letos svoj prvi sokolski praznik. Ze dopolodne, po cerkvenem opravilu smo se zbrali v šoli, kjer smo imeli skupno s šolsko mladino svečanost, ob kateri priliki je prečitala sestra Jannikova poslanico, nato so se pa vršile razne deklamacije. Slavnostni govor je imel kot predesdnik šolskega sveta gospod župan, nato je pa br. starosta Pirnat

pozdravil vse navzoče, ki so na dan tega tako pomembnega dne za osvobojenje in ujedinjenje zbrani ter se vesele in praznujejo svobodo, s katerim dnem je bil rešen narod suženjstva. Končno so vsi prisotni zaklicali pok. kralju Petru kot osvoboditelju trikratni »slava«. Popoldne smo se pa pripravljali na drugo slavo, katero se je vršilo v prostorih br. Picka v Ortnoku. Prihitelo je tudi naše matično društvo Sadržica s svojim praporom, starosto Oberstarjem in pevskim zborom. Br. starosta Pirnat je pozdravil vse prisotne, nato je pa br. Oberstar imel slavnostni govor o 1. decembru ter tudi zaprisegel 29 članov in 6 sester, ki so položili svojo prvo zaobljubo, pevci so pa zapeli več pesmi. Ta dan je za naše članstvo zelo pomemben, saj smo bili tako formalno sprejeti v veliki krog sokolske družine ter nam bo ostal trajno v spominu Zdravo!

SOKOLSKA ČETA LAVRICA.

Prvi december smo praznovali z jako pestrim sporedom. Po svečeni seji, ki jo je otvoril br. starosta Ogrin z lepim nagovorom na zbrano članstvo, je izpregovoril o značaju 1. decembra br. prosvetar Kos n. Orisal nam je v kratkih in jedrnatih besedah vso zgodovino južnih Slovanov. Sledilo so še govori delegatov matičnega društva br. staroste Zehala in br. Skubic. Po zaključeni seji se je vršila zaobljuba članstva. Nato je sledila igra »Zupanova Micka«, ki je prav dobro uspela. Po igri se je vršila lepa družabna zabava.

GODBENI ODSEK SOKOLA I TABOR

Na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. Kralja je koncertirala pihalna godba Sokola I. na Taboru v Ljubljanskem radiu, ki je prenašal koncert tudi v Zagreb in Beograd. Vzpored koncerta je obsegal same slovanske skladbe ter je bil v splošnem prav dobro izvajan. Godba je otvorila koncert s Kmochovo sokolsko koračnico »Lvi silou« ter potem zaigrala nov sokolski marš brata Švajgara: »Mladi Sokolici«. Sledila je »Slavnostna uvertura« od B. Smetane in potem Zajčjevo »Hrvatstvo Prelo«. Kot nadaljna točka je bila ruska skladba N. Manilova »Na Vrh Karpatov« in potem potpori br. Švajgara »Zovi, samo zovi!«, ki vsebuje same sokolske pesmi in koračnice. Končno je obsegal program še Gervaisova »Narodna kola« ter je bil vzpored zaključen z jubilejno koračnico Ljubljanskega Sokola iz leta 1893. od neznanega skladatelja.

Župa Maribor

SOKOL MARIBOR I.

V zadnjem času je društvo priredilo dva lepa večera, in sicer 28. novembra proslavo državnega parznika, a 12. t. m. je dramski odsek društva uprizoril Bevkovo dramo »Kajns«. Oba večera sta bila dobro obiskana, tako s strani prebivalstva V. okraja, kot od strani prijateljev društva od drugod.

Proslava zedinjenja je začela z deklamacijo Ganglovega — 1. decembra. Sledila je simbolična enodejanka »Kralj Matjaž« v režiji br. Bajta. Igralci so s svojo izvedbo zadostili pravljčnosti igre. Zadivila je scenarija, ki je bila delo br. Zeja in res pravljčno.

Sledilo je izvajanje Češke besede po osmerici ženske dece. Nato je trojica članov izvajala žive kipe, diskusa, tekača, borilca, maščevalca, robstvo in svobodo. Prosvetar br. Kenda je imel slavnostni govor, v katerem je očrtal zgodovino 1. decembra. Po nagovoru se je vršila zaobljuba novega članstva. Slavnost je zaključil zbor inž. podoficirske šole, ki je zapel: »Iz bratskog zagrljaja« in »Od Dunava do Triglava«.

Gledališka predstava Bevkovega »Kajns« je prikazala borbo našega neodrešenega naroda na Primorskem proti fašizmu, ki je v tej dobi, 1922. leta, zavlada nad Italijo. V dramu so prikazane izdajice — Kajni, ki se prodajajo tuju — ter ljudstvo, ki sprejme uničenje svoje grude in samih sebe, kakor pa da bi se prodali »njim«, ker »oni« so tuji. Priredba igre je bila dobra, za kar gre zahvala poštvovalnemu delu članov dramskega odseka. Posebno posrečena je bila zadnja scena, prikazujoč primorski hram v ognju, zanetenem po fašistih.

Članstvo sokolskega društva Maribor I dela z veliko poštvovalnostjo in ima društvo mnogo uspeha, tako materialnega kot moralnega ter je narодно in kulturno središče v V. delavskem okraju Maribora. — Zdravo!

SOKOLSKO DRUŠTVO GUŠTANJ.

Dne 22. novembra se je ob priliki otvoritve Sokolskega doma odel obmejni Guštanj ves v zastave. Redkoda, gotovo pa prvič po ujedinjenju se je guštansko prebivalstvo predstavilo gostom v tako lepi soglasnosti in enodušnosti.

Kot uvod slovesnostim je bila izložena spominska knjiga z besedilom: »Ob stoletnici rojstva velikega našega brata dr. Miroslava Tyrša, ustanovitelja in organizatorja Sokolstva, se je na dan otvoritve Sokolskega doma v

Guštanju, t. j. dne 22. novembra 1931. prvič razgrnila vsem bratom in sestram ter vsem prijateljem Sokolstva za vpisovanje pričujoča Tyrševa spominska knjiga, ki naj bo trajan dokaz za brate in sestre, ki so gradili ta sokolski dom, ki v njem delujejo in bodo v njem sokolovali na tleh, ki najmočnejše vežejo spomine na tiste čase, ko si je naš jugoslovanski narod tudi v Korotanu svobodno volil vero in postave na slavnem Gosposvet-skem polju, na Knežjem kamnu in na Vojvodskem stolu.«

Ob 11. uri se je vršila v domu otvoritvena slavnostna seja, pri kateri je starosta br. Rožman podal zgodovino gradnje. Pomen sokolskega doma ob Koroški meji in posebno važnost sokolskega dela ob meji so naglašali g. dr. Hacin, kot zastopnik g. bana; br. dr. Fornarič za Savez, br. dr. Zelez-nikar in br. dr. Tomažič za župo; br. Sovre za okrožje in g. župan Fr. Šuler za občino Guštanj. Po seji se je formal sprevod na pokopališče, kjer je bil položen venec na vojaški grob, ob katerem se je prosvetar br. Gačnik spominjal za jugoslovensko narodno misel padlih junakov v bojih za priključitev lepe Koroške mladi državi Jugoslaviji.

Med 14. in 16. uro je vrla guštanska delavska godba svirala na verandi novega doma jugoslovenske pesmi in koračnice.

Ob 16. uri se je pričela telovadna akademija vseh društvenih telovadnih oddelkov. Telovadba je vsled dobro navežbanih in precizno izvedenih vaj žela vsehskoi oduševljeno odobravanje občinstva, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano. Pri akademiji je sodelovalo tudi pevsko in godbeno društvo z orkestrom in moškimi zborom. Nastopil je tudi šolski pevski zbor in z lepim petjem dokumentiral koristno sodelovanje med šolo in Sokolom. Ob zaključku akademije je spregovoril ustanovitelj in prvi društveni starosta br. dr. M. Obersnel, izrazil svojo radost k napredku društva in naglašal, naj članstvo s sokolskim bratstvom zasleduje in om-luže socialne težnje domačega delavskega prebivalstva.

Lepa slavnost, pri kateri so prvič v Guštanju sodelovale širše plasti domačega ljudstva, je bila res narodna prireditev in mogočna manifestacija tukaj ob severni meji za močno in ujedinjeno Jugoslavijo.

Tudi prvodecemberska proslava je bila izborna obiskana. Predaval je br. Simon, mladinski oddelki pa so uprizorili Milčinskega: »Mogočni prstan«. Zaobljubo je položilo 17 članov in 3 članice.

Miklavž je bil letoš izredno radodaren. Bogato je obdaroval 5. decembra 76 dece z lepimi in koristnimi darovi. Vsem, ki so za naša zveč-ker kaj prispevali, najlepša hvala! Zveč-ker se je oglašil Miklavž pri odraslih. Z izbornimi dovtipi je spravil vse v dobro razpoloženje, ki je trajalo ves večer.

ZBOR DRUŠTVENIH NAČELNI-KOV.

Načelnštvo MSŽ je izvedlo prav srečno zamisel, ki bo gotovo poglobila in izpopolnila delo po društvi. Za 6., 7. in 8. december je načelnštvo sklicalo zbor društvenih načelnikov, kjer so se obravnavala važna in pereča vprašanja v tehničnem, idejnem in organizatorijem delu po društvi. Predelala so se v obliki referatov in debate vprašanja o disciplini, vzgoji članstva, naraščaja in dece ter še posebej o vzgoji prednjakov po društvi; razpravljalo se je o podrobnem tehničnem delu, o telovadnih načrtih in prostorih, o prireditvah, taborenju in izletih ter o vojaškem pravilniku za Sokolska društva. Poleg teoretičnega razpravljanja, kjer so br. načelniki in s. načelnice iznašali svoje težave in izkušnje, so se predelale praške proste vaje in pokazalo način vadbe gimnastičnih vaj kot uvodne razgibalne vaje, ki naj tvorijo sestaven del vsake telovadne ure. Udeležba je bila prav številna, vendar ne zadovoljiva, ker je bilo od 89 ed.nic zastopanih le 59. Delo se je vršilo od 7. do 12. in od 14. do 18. ure in so o posameznih temah poročali br. dr. Kovačič, Mačus, Hočev-ar, Lubej, Komac, Lovrenčič in Polič.

Iz razgovorov je bilo posneti, da v mnogih društvi primanjkuje smotrene dela in volje, kakor tudi pravega sokolskega sožitja in bratstva in da ni dovoljnega sodelovanja med upravo in tehničnim vodstvom. Prav žalosten pa je pojav nedisciplin, ne-točnosti in še celo nezanimanja nekaterih br. načelnikov in s. načelnice, ki so sicer prispeli na zbor, a delu niso sledili s potrebnim zanimanjem, temveč jemljejo to za nekak »špaso«, ozi-roma dobrodošel dopust v Mariboru. Pa tudi vodstvo slinčnega tečaja bo moralo v bodoče skrbeti, da razni referenti ne bodo jemali drug drugemu snovi, ker se s tem trati čas, a je tudi znak, da tečaj ni dobro organiziran.

Zadnji dan dopolne je bila seja društvenih načelnikov, ki je iznesla sledeče sklepe, ki tvorijo tudi program za leto 1932:

1. V letu 1932. se bodo vršili smučarski in lahkootletski tečaj ter 14-dnevni tečaj za vodnike društev in čet v Ptujju.

2. Razpišejo se tekme v smučanju, plavanju, odbojki in lahki atletiki.

3. Društva naj se temeljito pripravijo za Prago, zato odpadejo prihodnje leto tekme na orodju in župni izlet. Pregled vaj za Prago se bo vršil po okrožjih.

Ker pred župno letno skupščino ne bo več seje društvenih načelnikov, so se vršile tudi volitve. Predlaga se načelnstvu Saveza, da ostane staro vodstvo in se župni tehnični odbor spolni s s. Roškarjevo ter z brati Apihom, Petrovičem in Ledinekom.

SOKOLSKO DRUŠTVO BELTINCI.

Naše društvo je zaradi lokalnih prilik proslavilo 1. december za širše plasti naroda že 29. novembra. V na-

bito polni dvorani se je vršila slavnostna seja. Lepemu predavanju br. Gumilarja je sledila zapriseza 28 članov in 12 članic ter prevedla deca v naraščaj. Ta trenutek je za naše društvo velikega pomena. Po svečeni seji se je deloma ponovil program akademije, ki se je vršila 15. novembra

1. decembra po šolski maši pa so se zbrali v sokolski telovadnici otroci vseh osem vasi naše fare, da na dostojen način proslavijo praznik »Uje-dinjenja«. Pokazali smo jim delo naših Sokolicev. Udeležilo se je te proslave okrog 600 otrok.

Pridne Sokolice pa je obiskal v soboto sv. Miklavž. Letos sicer ni nosil bogatih darov, ker je pač križa v naših krajih precej velika, vendar pa so Sokolici bili zadovoljni.

SOKOLSKO DRUŠTVO SLOVENJ-GRADec.

V torek dne 1. decembra je društvo proslavilo državni praznik z zelo pestrim in skrbno izbranim programom. Uvod proslave je bila slavnostna seja od 10. do 12. ure dopolodne, ki jo je otvoril brat starosta z lepim predavanjem o pomenu praznika. Govor je zaključil z vzklikom Nj. Vel. Kralju in starosti SKJ prestolonasledniku Petru, kar je izzvalo v dvorani živahno vzkliranje. Nato je v smislu programa sledila prevedba dece v naraščaj in naraščaja v članstvo kakor tudi zaobljuba novega članstva.

Višek proslave pa je bila zvečer slavnostna akademija. Vse točke, ki so jih izvajali člani, članice, naraščaj in deca so bile izvedene z največjo vzornostjo in samozavestjo. Izvedba vsake posamezne točke je izzvala pri navzočih val navdušenja in ponosa. Poset akademije je bil odličem, enako moralni in materialni uspeh.

Iškrena hvala vs.m, ki so pri akademiji sodelovali, zlasti pa hvala in priznanje našim poštvovalnim vaditeljem!

Ta proslava je bila najlepši dokaz, da vrši naš Sokol v polni meri svojo dolžnost, da je na pravem potu in da bo gotovo žel tudi v bodoče enako lepe uspehe. A. K.

SOKOLSKO DRUŠTVO SV. AN-TON V SLOV. GORICAH.

V nedeljo dne 13. decembra pa smo v proslavitve 1. decembra prire-dili lepo uspele telovadno akademijo. Otvoritvenemu govoru prosvetarja br. Milana Klemenčiča so sledile telovadne točke vseh oddelkov. Ljubka moška in ženska deca, ki je izvajala vaje zelo lepo, je marsikomu omehčala srce. Proste vaje članov in članic so bile dobro podane. Prvič so nastopili nekateri bratje in sestre samostojno na orodju, a vendar so vsi nastopili samozavestno in prav dobro. Da se je naše društvo že tako razmahnilo, je zasluga vsega vaditeljskega zbora, posebno pa našega načelnika br. Klemen-ta Lievalda.

Svoj braći i sestrama želi sretno Novo ljeto

Tvrtka BRANKO PALČIČ
Zagreb

Srečno in veselo novo leto želi in se priporoča

KLIŠARNA JUGOGRAFIKA
Ljubljana

SOKOLSKI PAPIR
za pisma

JUGOSLOVENSKA
SOKOLSKA MATICA

U svakoj je mapi 25 papira za pisma i 25 kuverata američkog formata sa sokolskim monogramom. Cena mapi 32 Din. - Narudžbe prima Jugoslovenska Sokolska Matica, Ljubljana, Narodni dom.

Srećnu Novu godinu čestitaju članstvu, naraštaju i deci:

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije

Sokolska župa Banja Luka	Sokolska župa Karlovac	Sokolska župa Mostar	Sokolska župa Sarajevo	Sokolska župa Tuzla
Sokolska župa Beograd	Sokolska župa Kragujevac	Sokolska župa Niš	Sokolska župa Skoplje	Sokolska župa Užice
Sokolska župa Bjelovar	Sokolska župa Kranj	Sokolska župa Novi Sad	Sokolska župa Split	Sokolska župa Varaždin
Sokolska župa Celje	Sokolska župa Ljubljana	Sokolska župa Novo mesto	Sokolska župa Sušak-Rijeka	Sokolska župa Vel. Bečkerek
Sokolska župa Cetinje	Sokolska župa Maribor	Sokolska župa Osijek	Sokolska župa Šibenik-Zadar	Sokolska župa Zagreb

Uredništvo i uprava Sokolskog Glasnika, Sokolske Prosvete, Sokola, Sokolića i Naše Radosti

Zdravo

1932!

Jugoslovenska Sokolska Matica, Ljubljana

Sokoli, ki pridete v Konjice,
posetite gostilno
Narodni dom
Se priporoča gostilničarka
Medved Ivanka

Ivan Bitenc

strojno ključavničarstvo
in trgovina

Kranj

Dvokolesa moška in ženska,
posamezni deli, popravila koles in ysa v
ključavničarsko stroko
spadajoča dela.

„IKA“

mehanična tovarna pletenin, nogavic in trikotaže
družba z o. z., KRANJ

priporoča po izredno nizkih cenah veliko izbiro vseh velikosti sokolskih
telovadnih maj, vsakovrstne potrebe za letni šport: nogometne drese,
damske in moške kopalne obleke triko ali volnene, moške kopalne hlače.
Veliko izbiro otročjih pletenih izdelkov, garniture, oblekce, čepice, telovnike itd.
Za zimski šport: puloverje, rokavice, šale, nogavice, svitarje in smučartke ovojke.
Poslužujte se ugodnosti!

Preporučamo tiskarne, koje oglašuju
u »Sokolskom Glasniku«!

Svojim naročnikom
iz sokolskih krogov

★ srečno Novo leto! ★

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Francišanska ulica 6

VELIKI
PROMET!

NARODNA TRGOVINA
MIOKOVIĆ i ČAVIĆ
OSJEK TRG KRALJA PETRA 10 TELEFON 2-31
PODRUŽNICA ČITAC LONDARSKI D.O. ZAGREB

MALA
ZARADA!

NAJVEĆE NARODNO MANUFAKTURNO ODJEVNO PODUZEĆE U DRŽAVI

Domaćice!

Kupujte samo domaću robu kod Vaših domaćih sinova.
Time sprječavate odlazak Vašeg novca u inozemstvo.
Time uzdržavate i jačate kupovnu snagu našeg dinara.
Time riješavate novčanu krizu i pomažete sami sebi.

Pozdravlja Vas Vaša

Narodna trgovina

**Lekarna
v Konjicah**

Mr. Ph. Prorazil Vaclav
„Pri Mariji pomagaj“

Ignac Majnik

strojno ključavničarstvo
Na Podrtini št. 170
Trgovina: Glavni trg 129
Kranj

Dvokolesa, moška, ženska,
gramofoni, plošče
in nadomestni deli
Smučči po najnižji ceni!
Telovadno orodje po naročilu.
Zahtevajte ponudbe!

Hotel Jelen Kranj

Telefon št. 10

Tujske sobe — Centralna
kurjava — Dobra kuhinja
— Pristna vina — Poleti
senčnat vrt.
Priporoča se
Ivan in Fani Blagne

Svojim odjemalcem iz sokolskih krogov

srečno

Novo

leto!

UČITELJSKA KNJIGARNA, LJUBLJANA

Mariborska tiskarna d. d.
Maribor, Jurčičeva ulica št. 4

Telefon int. 20-24, 21-75, 26-70

Tiskarna
Litografija
Knjigoveznica
Založništvo
Plakaterski zavod

Srečno in veselo novo leto

želi
razpošiljalnica
L. ORNIK, MARIBOR

Srečno
novo
leto

želi

J. PREAC
manufaktura
Maribor
Glavni trg št. 13

Kavarna
„Astoria“

Lojze Šrehar, Maribor

Miloš Oset

Veletrgovina špecerijskega
in kolonijalnega blaga

Maribor

Ivan Kacin
Ljubljana, Tabor št. 6

Tvornica harmonijev in pianov po najnovejši konstrukciji. Uglasuje in popravlja klavirje, harmonije, zamenjuje, prenavlja. Društvom popust. Večletna garancija. Cene nizke. Zahtevajte cenik. Na obroke.

СОКОЛИ!

Приликом доласка у Сарајево, треба да дођу у „ПУТНИЧКУ ГОСТИОНИУ“ код станице, код чика Мирга, где ће добити јефтиног доброт јела и пића као и удобну постелу.
Зараво Соколине и Соколи!

VIKTOR KOSI

usnjarska hiša

Maribor, Kralja Petra trg št. 9

Ažman Karel

strojno mizarstvo

K r a n j

izdeluje vsa stavbna mizarska dela
in ima stalno zalogo pohištva

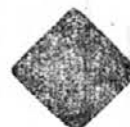
Jadranska posavska čevljarna

družba z o. z.
K r a n j

izdeluje prvovrstne telovadne čevlje
št. 36-40 po Din 48 —, št. 41-46 po Din 58 —

KOVINA

prva jugoslovenska metalurški industrija d. d.
MARIBOR
izdeluje

1. izolirano bakreno žico,
2. peči za kopalnice,
3. gradbeno okovje,
4. vodovodne armature,
5. razne livarske izdelke.

Cene konkurenčne — Dobava točna

Smučarski loden

v modri in rjavi barvi po 60, 90, 110, 135, 190 in 220 Din
nudi tvrdka

FRANJO MAJER, Maribor

Mestni trg 9

Smučarji - Sokoli!

Preden se odločite za nakup smučk, palic, vezi in drugih zimsko-sportnih predmetov, zahtevajte brezplačen cenik od tvrdke

IVAN SAVNIK, Kranj 10

Vezi: Seidl otroške Din 70 —, velike Din 85 —, nemško streme Din 115 —, Alpina Din 270 —. Palice: leska otr Din 35 —, velike Din 45 —, najfin. Din 55 —, bambus otr. Din 45 —, velike Din 60 —, najfinejše Din 85 —. Smučarski šal Din 25 —, tirolski Din 55 —, Pjaja Din 24 —. / Volnene kravate Din 13 —, nogavice Din 26 —, rokavice Din 35 —. Sanke otroške Din 85 —, velike sanke Din 135 —.

Kavarna Jadran

LASTNIK JOSIP ŠEREC
Maribor

moderno urejena, blizu glavnega kolodvora — se priporoča.

V Mariboru

je najugodnejši nakup
galanterije — drobnarij
— parfumerije — papirja
itd. pri tvrdki
DRAGO ROSINA
Vetrinjska 26

Širite sokolsku štampul!

Svako sokolsko društvo, svaki član i svaka članica treba da nabavi

Sokolsku knjižnicu

- I. sveska: E. Gangl: O sokolski ideji.
- II. " Ing. Lado Bevc: Sokolsko prosvetno delo.
- III. " Dr. Miroslav Tyrš: Naš zadatak, smer i cilj.
- IV. " Vekoslav Bučar: Dr. Ivan Oražen.
- V. " Dr. Miroslav Tyrš: Sokolska gesla.
- VI. " Jan Pelikan: Dr. Miroslav Tyrš.
- VII. " Jan Křen: Cilj sokolskih težanj.
- VIII. " E. Gangl: Tyrševo Sokolstvo. (Sloven. tekst.)
- VIII. a " Isto. (Srpsko-hrvatski tekst.)

Svaka sveska stoji 3 Din

PUTEVI I CILJEVI

U tvrdom povezu 8 Din

Franjo Mačus: **ODBOJKA (VOLLEY BALL)**
U kartonu 12 Din

Franjo Malin: **Praktički udžbenik češkog jezika.**
U kartonu 25 Din

Dr. Viktor Novak: **SLESLOVENSKA MISAO**
U kartonu 9 Din

Miroslav Ambrožič: **METODIKA SOKOLSKE VZGOJE**
U tvrdom povezu 36 Din

Jugoslovenska Sokolska Matica

Ljubljana, Narodni dom

Telefon 25-43 / Račun poštanske štedionice Ljubljana 13.831

Hotel »STARA POŠTA« Kranj

Telefon 58

Štirinadstropna moderna nova zgradba z divnim razgledom v okolico in na Karavanke, solnčna terasa, 40 komfortnih sob s toplu in mrzlu vodo, večinoma z balkonom. Centralna kurjava, električna razsvetljava, avtogaraža, postajališče vseh avtomobilskih zvez. — Prvovrstna restavracija in kavarna. Dobra postrežba. Zmerne cene. Poleti — lep senčnat vrt.
Maks in Mila Mucolini.

Posetite trgovino z mešanim blagom
v Konjicah

Petek Anton

manufaktura — specerija
Najnižje cene,
najsolidnejša postrežba

Pridite in si oglejte, pa se boste sami prepričali

Modna trgovina

ANTON PAŠ, Maribor

Slovenska ulica št. 4

želi srečno in veselo

novo leto

Srečno in veselo novo leto želi in se priporoča
MANUFAKTURNA TRGOVINA
SREČKO PIHLAR
MARIBOR / GOSPOSKA UL. 5

Franček Trafenik

restavracija Union

Maribor, Aleksandrova cesta 3

TEKSTIL-BAZAR I. Trpin
Maribor, Vetrinjska ulica št. 15

največja izbira vsakovrstne manufakture

Apoteka „Eskulap“

Dragana Kalembere, Sarajevo

Marijin dvor Tel. 340

SPECIALNA TRGOVINA KAVE IN ČAJA

Z. Anderle

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠTEV. 20

Telefon šte. 29-10